

PARALELE

številka 21 / 2017

mentor Jskd

39. srečanje manjšinskih pesnikov in pisateljev

SOSED TVOJEGA BREGA

NEIGHBOUR OF YOUR SHORE

 Jskd

mentor

E-PARALELE, št. 21/2017
SOSED TVOJEGA BREGA 2017

Sveta Ana v Slovenskih goricah - sobota, 9. septembra 2017

O LITERARNIH SVETOVIH

39. SOSEDA TVOJEGA BREGA

Leto je naokoli in že smo pri 39. Sosedu tvojega brega (dalje Sosedu). Zdi se mi, da se je leto še hitreje obrnilo, se zavrtelo in preko vročinskega poletja pristalo v blagi, plodoviti jeseni. Tudi sama sem kot letošnja literarna spremljevalka srečanja v nekoliko nehvaležni vlogi, prebrati moram vaša besedila, jih primerjati in izbrati najboljša, od drugih avtorjev, pa izbrati tista, ki vas najboljše predstavijo. Tudi tokrat se bomo, žal, srečali (razen v živo v Sveti Ani v Slovenskih goricah), le na spletnih straneh *Paralel* in ne v njeni klasični papirnati obliki. Naslednje srečanje, štiri-deseto po vrsti, bo v Velenju in upam, da bomo takrat v rokah lahko držali izbor najboljših literarnih prispevkov in prispevkov drugih avtorjev v knjižni obliki, mogoče nas tudi preseneti izid kakšnega almanaha.

Hvalevredno je trajnostno organizacijsko in vsebinsko prizadevanje Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in mag. Barbare Rigler, samostojne strokovne svetovalke za kulturno dejavnost, da vsakoletna literarne srečanja na državni ravni le ohranijo, čeprav vsem kriza močno prirezuje peruti in zmanjšuje namenska finančna sredstva.

Letos se je število sodelujočih avtorjev le nekoliko povečalo, od lanskih 31 na 37. Nekateri avtorji nas zapuščajo, se oddaljujejo, drugi pa si vzamejo time out za premislek ali za iskanje novih literarnih poti. Je tudi jedro stalno prisotnih, razveseljuje tudi dejstvo, da vedno prihajajo novi, sveži glasovi. Glede jezikov je situacija približno enaka lanskoletni, največ literarnih prispevkov v hrvaščini, srbsščini, bosanščini, po eden pa v makedonščini, francoščini, ukrajinščini in japonsščini. Pogrešam pa prave »manjšince«, ki ustvarjajo v italijanščini, madžarščini in romščini. Občutek imam, da se bolj povezujejo znotraj matičnega naroda/jezika, mogoče obstajajo tudi kakšni drugi razlogi, da jih Sosedov literarni razpis ne doseže.

V primerjavi z lanskim letom je zaznati rahel dvig kakovosti besedil. Jedro skupine tvorijo avtorji, ki so razvili avtonomne in samosvoje poetike, nekateri so dosegli svoj ustvarjalni credo. Za te avtorje velja, da se uveljavljajo med drugim kot odlični prevajalci slovenske literature, aktivno sodelujejo na številnih slovenskih in tujih literarnih portalih, nastopajo tudi na številnih prireditvah in literarnih festivalih, praviloma so tudi avtorji številnih samostojnih knjig. Razveseljuje pa tudi dejstvo, da je vse več dobre proze. Druga skupina avtorjev je nekako ostala na istem ustvarjalnem nivoju, neguje enako tematiko, je ne razvija in bogati, jezikovno je ne nadgrajuje, pri njih je opaziti, da žal veliko ne berejo in to ne v lastnem in ne v slovenskem jeziku. Razveseljivo pa je, da se pojavljajo novi, sveži glasovi z zreli in do delanimi poetikami.

Žal se pojavljajo vsakoletne težave pri nekaterih avtorjih. Še zmeraj prihaja do neprimerne in nedosledne jezikovne rabe, namreč, če pišemo v hrvaščini (ijekavščini) jo mešamo z ekavščino, in če pišemo v srbsščini, jo ne mešamo z ijekavščino. Pri nekaterih avtorjih prihaja tudi do vdora slovenskih besed, vem da je težko, saj živimo v drugem jezikovnem okolju, vendar je treba pri ustvarjanju biti bolj pazljiv in če nismo prepričani v lastno izbiro, jo je treba preveriti v slovarju, pravopisu.

Zanimivo je, da nekateri avtorji pošljejo tako pesmi kot prozo, npr. deset pesmi in več strani proze. Opazila sem tudi, da so nekateri še enkrat poslali lani poslana besedila, nekateri pa besedila, ki niso nova in so bila že objavljena v knjižni obliki. Razumemo, da Sosedu krasi tudi družbeni moment, radi se srečamo, prijateljujemo, si izmenjamo mnenja in doživetja, vendar bi bilo prav, da se čim bolj držimo vsakoletnih literarnih navodil Sosedu.

Pri liriki so še zmeraj v ospredju ljubezenske in izpovedne teme. Nekaj je tudi žalovanja za preteklo mladostjo, nekaj je krajinarske poezije, več je satiričnih in kritičnih tem. Pri zreli poeziji, prav posebno presenečenje je poezija v japonščini, gre za močno sodobno liriko z originalnimi, svežimi metaforami in z večpomenskimi sporočili. Nekaj je tudi »etnografskih« besedil določenih predmetov ali običajev, a gre zgolj za opise

in ne za osebna doživetja in izpovedi. V dobro takšni poeziji štejem, da je pisana v lokalni govornici območja.

Pri prozi mi se zdi, da so avtorji najbolj napredovali. Pri istem tekstu uporabljajo različne pripovedne postopke in na ta način besedilo postane bolj dinamično in konsistentno. Bolj odmerjeno uporabljajo tudi jezik, ni odvečnih stavkov, ni nejasnih pomenov in pomenskih zvez. Besedila so, praviloma zelo berljiva. Nekateri avtorji večje uporabljajo zgodovinska dejstva, podatke ali dogodke. Okrog njih napletejo zgodbo, ki kaže svoje zgodovinski osnovo, obenem pa ponuja tudi sodobnejši obraz. Prejeli smo tudi zelo zanimivo prozo, ki na zelo domiselni način prepleta politične in zgodovinske prvine pripovedi z osebnimi zgodbami posameznikov.

Med teksti je tudi komediografski, ki večje uporablja situacijsko komiko, pisan je v kajkavščini oziroma medžimurskem dialektu oziroma govoru, kar daje osebam in prizorom boljšo prepoznavnost in verodostojnost.

Zdi se mi, da je prav, da vsi skupaj vztrajamo pri ustvarjanju, saj nam le to pomaga, da najbolj izrazimo našo notranjo bit. Naša prepoznavnost, pa je odvisna od talenta, znanja in od naučenih veščin. Tako bomo tudi lažje dočakali, veliko obletnico, 40-letnico delovanja Sosedu tvojega brega. V evropskem ter v svetovnem smislu Sosedu tvojega brega predstavlja izjemno redkost, saj gre za zavedanje multikulturne družbe, da edino sožitje manjšinskih in priseljenskih kultur prinaša pestrost, razgibanost in bogastvo doživetij in osebnih izpolnitev.

Jadranka Matić Zupančič

VSI NAŠI SOSEDI V LETU 2017

Petra Aleksić
Milan Aničić
Seiko Araki Gerl
Josip Bačić - Savski
Sonja Cekova Stojanoska
Miloš Donović
Jure Drljepan
Marie-Hélène Estéoule-Exel
Biserka Filipan Kraljić
Dijana Harčević Čatić
Rick Harsch
Vida Herga
Zdravko Koki Kokanović
Petranka Kostadinova
Anto Kovačević
Zlatko Kraljić
Marko Krezić
Nataša Kupljenik
Franjo Magaš
Enesa Mahmić

Dragana Marosević
Štefka Mesarić
Olga Moroz
Tanja Ocelić
Željko Perović
Mirjana Rampre Rako
Senada Smajić
Jordan Stavrov
Milica Steković
Zoran Stojisavljević
Miomira Šegina
Katica Špiranec
Velimir Turk
Vladimir Vekić
Ramiz Velagić
Mila Vlašić
Radenko Vučkovac

ZLATKO KRALJIĆ

ZAVRNI VRAT

crtam osmjeh
u desnom džepu nosim bojice, da si po potrebi nacrtam osmjeh
da nekako normalno prodajem moju pognutu sliku
u zapletenom svijetu američkih blistavih zuba
u lijevom džepu nosim žiletice, moje male prijateljice
samoobranu pred sobom, jer sam nekada nasilan
pjesnički stroj, nekada noj, koji glavu uvlači
u pivske flaše
glavom razbijam zid i zid se ne predaje
repičina polja su poležana od prevelike doze gnojiva
PAPUSZA kroz cjevčicu fi šesnaest tuli svoje pjesme
bježi, bježi daleko, ne osvrći se natrag...o moj OČE, crni moj OČE...
šparovi crnokošuljaši, sa oznakama na ramenu ŠŠ su dovezli novi teret
očišćenih, čistokrvnih slovenskih pilića...pred ulaz
pred ulazom, jedne jeseni, ne sjećam se točno kojega ljeta
došao je kamion, trotonski sa SS licencijom
u devet sati ujutro
zajedno sa crnim suradnicima natovarili smo sanduke sa leševima
šparovi crnokošuljaši su počeli istovarivati sanduke sa pilećim leševima

u tom trenutku smo začuli dječji plač
u tom trenutku smo začuli pileći plač
nagonski smo odskočili
i mi smo nagonski odskočili
dignuli smo poklopac
i mi smo dignuli poklopac
ispalo je malo romsko dijete
ispao je mali slovenski pilić
imao je napad grčeva
i pilić je imao napad grčeva
nožem sam odrezao uže koje mu je još uvijek visjelo oko vrata
piliću smo davali umjetno disanje
došao je SZTAJNBERG, poslovođa groblja
došao je šparov poslovođa FRANCI
rekao je, zavrni vrat
rekao je, zavrni vrat
crtam osmjeh
i nikako mi ne uspijeva

AKCIJE, REAKCIJE

umjesto natpisa
 arbeit macht frei
 sa velikim crvenim slovima
 SPAR
 kao nekad, kad su pogrbljene kolone u vrstama
 polako prelazile prag auschwitskih vrata
 tako sada stoje pogrbljeni teledirigirani PVC kupci
 pred vratima spara
 wen die soldaten durch stadt marschieren
 offnen die madchen fenster und die turen
 ei warum? ei darum!
 EI WARUM? ei darum!
 kad debeli kupci kroz grad marširaju
 prozori trgovina se otvaraju
 i nevine ljepotice u naručja zovu
 akcije, akcije, akcije!!!

ACHTUNG AUSCHWITZ

sjedim pred otvorenim vratima domaće kuhinje,
 na ulazu natpis,
 arbeit macht frei,
 nije to neka umjetnost, obični kovački proizvod,
 u rukama držim ljubičastu milka čokoladu,
 ne znam hoću li je ikada u životu pojesti,
 moja prijateljica ruža, po zanimanju i statusu krava,
 premazana bojama trećeg razreda
 ljubljanske slikarske akademije,
 veselo maše repom.
 (a to penderecki muzicira?)

sjedim pred otvorenim vratima spara
 na ulazu natpis
 kupovina oslobađa, spar,
 nije to neka umjetnost, to je visoko kapitalistička ludost,
 u rukama držim ljubičastu milka čokoladu
 ne znam hoću li je ikada u životu pojesti,
 moja prijateljica ruža, po zanimanju i statusu krava,
 veselo maše repom,
 (a to penderecki muzicira?)

mahanje uzrokuje leptirov efekt,
 naša su desetljeća u simbiozi,
 kolone pognutih ljudi prestupi prag,
 leptirov vjetar najljepšoj djevojčici šapuće,
 mala, bježi, bježi, bježi,
 i diže joj kratku haljinicu,
 otkriva božanstveno nevine noge,
 stvorene samo za
 montmartovske kipare i slikare
 (a to penderecki muzicira?)

te iste noge bit će kasnije reciklirane u pepeo,
i završit će kao gnojivo na seljačkim gospodarstvima,
zbog tih nogu prinos će biti bolji,
i zarada potpunija
(odgovorno tvrdim da muzicira penderecki!!!)

grane starih, crnih, brzorastućih topola pjevaju,
to je zadnji blagoslov,
onda zašute i nikada u svojem vječnom životu
neće poželjeti biti operne dive,
tišina je preplavila
makadamski, izrovani put,
izgrađen
od kosti i kristalnih kamenčića,
da zauvijek bliješti.
u rukama držim milka čokoladu,
oči mi je zamaglilo deset mrena,
ne mogu više,
leptirov efekt kuštra kosu
koja će biti upotrijebljena za
gospodske tepihe
posebnoga židovskoga sjaja,
za gospodske stanove,
za neobvezno koketiranje uz čaj u pet.
djevojčica mi maše i otkriva božanstvene noge,
što da joj kažem.
(a to penderecki sa svojom muzikom odgovara!?)

kolone robova gaze u ždrijela pakla,
tu milka čokoladu nikada neću pojesti,
samo lako otvorim usta,
i sramim se što smo ljudska bića,
isklesani na Stvoriteljevu
sliku i priliku.

(već čitavo stoljeće sjedim i boli me stražnjica, sramim se svih života,
kako bi mogli biti anđeli)
vjetar je donio pepeo i u murske močvare,
to će se proljeće pompozno otkrivati u svom zelenom kaputu,
da, poludjela su u svojoj ljepoti,
vjetar svakodnevno donosi
nova, svježija vitaminska gnojiva
ljudskog izvora.
(odgovorno tvrdim, sada penderecki uistinu muzicira svoje lude pjesme)
kada sjedimo u topli muri

u plitkoj, blistavoj rijeci sjedimo
 rijeci je ime mura
 ja, TISNIKAR i bijeli gavran
 za umjetničku nagradu imamo zalazak sunca
 zvijezde plešu oko nas i pjevaju
 djelić svijetla smo ukrali STVORITELJU
 ili smo ga samo kopirali
 murski mlinovi se vrte, večernji light show
 opčinjeni buljimo nikamo
 tako je najbolje, udobno
 rijeci je ime mura
 kada svijetlost ima svoj nastup
 PAPUSZA leži i razgovara sa oblacima
 u slikarstvo se ne razumije, samo joj je lijepo
 mlinarski kotač nas u dijelovima spektrira, razotkriva
 crno bijeli svijet, nikada umjesni
 kada sjedimo u topli muri
 kada svjetlost bombardira Stvoriteljeve gene
 osjećamo se mali
 samo...ruku na srce
 jedina nas voli

KAO GOST, KAO ZVIJEZDA

sedamsto metara zelenog tepiha,
 sedamsto metara dobio sam na dar,
 prva nagrada kajkavske poezije, tamo i tamo,
 mažoretkinje plešu, gledam na drugu stranu, nisam pedofil,
 s lijeve strane plješću djeca, obješena na vrbine bijafranske udove,
 s desne općinsko vijeće prosipa cvijeće, opet voodoo lilija,
 moj je korak težak, imam zimske blatne čizme,
 glavu mi zanosu, puna je poezije,
 pogledajte me, moja se raskuštrana kosa prepliće kao mlade murske zmije,
 pogledajte me, moje je odijelo sašiveno od svinjske kože,
 pogledajte me, pjesme mi cure iz vranjeg nosa,
 s lijeve strane napuhani svinjski mjehuri,
 u vrtiću pažljivo obojani i ukrašeni,
 s desne strane hrvatski ministar za kulturu,
 pogledajte me, na uzici stotinu vrana,
 s lijeve strane tisnikar blagoslivlja, sa skalpelom pozdravlja,
 s desne vukovi zavijaju, u ustima divlje svinje žvaču,
 pogledajte, cvjetni tepih vodi sve do mure,
 pogledajte, limena glazba igra vojnički marš,
 pogledajte, do obale sam došao,
 okrenuo se, bez veze, kao holivudska zvijezda,
 s lijeve božićna šarena drvca,
 s desne drvored obješenika, političkih,
 tepih voodoo lilija,
 do obale mure,
 i moj holivudski osmjeh vas pozdravlja,
 gmižem u murske dubine,
 zauvijek ste spašeni,
 te zajedljive divljine.
 (sve je to snimala lokalna televizija za lokalni program)

NATAŠA KUPLJENIK

ŽIVOT U UMJETNOSTI

Sve će biti u redu.
 Pokušavam uvjeriti
 Samu sebe
 Dok oči prelaze preko muzejskog dokumenta
 U kom za izlaganje pišu male novčane cifre
 pomnožene s njihovom slobodnom voljom.
 Još pitaju slažem li se s uvjetima!
 (Nema garancije da će me primiti.)
 Zbog umjetnosti ću
 Propušiti?
 Propiti se?
 Skrenuti?

Ulazim u metalnu kapelico.
 Za puno truda dobijem sitne novce
 Al plaćaju minijaturni dom.

Umjetnost crpi, traži, uzima te fizički i mentalno.
 Nisi mazohist ali u toj čudnoj ljubavi uživaš.

Državni sistem cijedi, okrada, uništava.
 Kultura je vječno siročće naših država.

Što će mi njihove skupe reference?

ŽIVLJENJE V UMETNOSTI

(prevod avtorice)

Vse bo v redu.
 Poskušam dopovedati
 Sami sebi
 Dokler oči letijo čez muzejski dokument
 V katerem za razstavljanje pišu majhne cifre
 Pomnožene z njihovo svobodno voljo.
 Še vprašajo če se strinjam z pogoji!
 (Ne obstaja garancija da me bodo sprejeli.)
 Zaradi umetnosti bom
 Začela kaditi cigarete?
 Postala alkoholik?
 Znorela?

Grem ve metalno kapelico
 Za veliko truda dobim siten denar
 Ampak plačuje minijaturni dom.

Umetnost izčrpa, išče, vzame te fizično in mentalno
 Nisi mazohist ampak v tej čudni ljubezni uživaš.

Državni sistem cedi, uničuje, krade.
 Kultura je večna sirota naših držav.

Kaj mi bodo njihove drage reference?

HEROINE

U vrijeme praznih, lažnih idola
 (Ta riječ mi je bila smiješna čak i u
 Ono divlje formativno doba)
 U vrijeme hrvatskih i slovenskih
 Plagijatora, muških i ženskih političkih lutaka
 i onu mrvu pametnih mladih ljudi u istoj toj branši
 koji od polupijanih i senilnih staraca
 Ne mogu doći do riječi
 U vrijeme kad je na jednoj strani izbor svega nevjerojatan,
 dok metar - dva dalje drugi nemaju ništa
 Ljudi postaju obijesni i razmaženi

Uvijek im nešto fali.

Moje heroine su stvarne žene:

M.K., T.L., L.D., K.K., M.G. ...

Uglavnom prizemljene

Čak i kad lebde

Bez pogovorno snažne

Nježne, ljubazne, brižne

Poneke od njih svakim napisanim slovom stvaraju male revolucije

Koje gorda i u baršun uljuljuškana okolina potkopava

jer baršun jednim potezom može postati hladan karton

Oni nikako nisu navikli da im bude hladno. Mojim heroinama

Ne trebaju lažni tračevi

Kako bi pred drugima ispale bolje

Ni medijska pažnja

Ona je uvijek dvosjekli mač

Moje heroine

svojim prisustvom daju lekciju o životu.

HEROINE

(prevod avtorice)

V času praznih, lažnih idola
 (Ta beseda mi je vedno bila smešna tudi v tistem
 Formativnem obdobju)
 V času hrvaških in slovenskih
 Plagiatorja, muških in ženskih političnih lutk
 In tisto malo pametnih mladih ljudi v istem poklicu
 Kateri od na pol pijanih in senilnih starostnikov
 Sploh ne morejo priti do besede
 V času ko je na eni strani izbira neverjetna,
 Dokler na meter stran drugi nimajo nič
 Ljudje postajajo obesni in razvajeni
 Vedno jim nekaj manjka.

Moje heroine so realne žene:

M.K., T.L., L.D., K.K., M.G. ...

Večinoma pri zemljene

Tudi ko lebdiyo

Brez pogovorno močne

Nežne, prijazne, skrbne

Nekatere od njih z vsako napisano črko ustvarjajo majhne revolucije

Katere egoistična in v žamet zaobjeta okolica podkopava

Ker žamet z eno potezo lahko postane mrzel karton

Oni nikakor niso navajeni da jim bo mrzlo.

Mojim heroinam

Niso potrebni lažni trači

Kako bi pred drugim izpadle boljše

In medijska pažnja

Ona je vedno dvostrani meč

Moje heroine

S svojo prisotnostjo podajajo lekcijo o življenju.

SUSRET

Sjedimo i pričamo
Toliko toga se događa
Ona nije u toku
Daleko smo
Uvijek osjeti kad nije dobro
Više me tad ne zove
Štiti se
To je u redu
Pogledam kroz prozor prema istoku
Skoro da se vidi do Vojvodine
(Do tamo je bar 200 km)
tek Papuk blokira pogled
Ta mala kuhinja liječi.

SREČANJE

(prevod avtorice)

Sediva in pogovarjava se
Toliko tega se dogaja
Ona ni v toku
Daleč sva
Vedno čuti ko ni dobro
Več me ne kliče tedaj
Zaščiti se
To je v redu
Pogledam čez okno proti vzhodu
Skoraj da se vidi do Vojvodine
(Do tam je vsaj 200 km)
Samo Papuk blokira pogled
Ta majhna kuhinja zdravi.

ODLAZAK COHENA

Cijeli dan je bilo mračno
 Kako i priliči takvom danu
 Na poslu ljudi su zbunjeno gledali
 Moje nasmijano lice i tužne oči
 Tek dvojica su komentirali majicu
 Sad taj natpis "You want it darker"
 Zvuči tako ironično
 Trebalo je uz svijeću pored Bude
 zapaliti cigaretu Tebi u čast
 ali Igor je bio doma i mrzim smrad cigareta
 Da nije toga odavno bi bila ovisnica.
 Ovo današnje sunce djeluje tako ne prilično,
 Svijet bi trebao tugovati još malo
 Sad samo pišu,
 Ponavljaju gradivo

Mi hodamo po ivici depresije.

ODHAJANJE COHENA

(prevod avtorice)

Ves dan je bilo temačno
 Kot se spodobi za takšen dan
 V službi ljudje so zmedeno gledali
 Moje nasmejano lice in tožne oči
 Tek dva sta komentirala majico
 Zdaj ta napis »You want in darker«
 Zveni tako ironično
 Bilo je potrebno pri sveči, zraven Bude
 Pokaditi eno cigareto Tebi v čast
 Ampak Igor je bil doma in sovražim vonj cigaret
 Da ni tega zdavnaj bi bila odvisna
 Tisto današnje sonce deluje tako ne spodobno
 Svet bi moral še mal žalovati
 Zdaj samo pišejo
 Ponavljajo gradivo

Midva hodiva po meji depresije.

NA MEJI (HARMICA)

Iskali so
 Smradu tistih
 Kateri silijo te ljudi
 Naprej... nekam
 Nemčija tek kot izgovor.
 Milje in milje da na silo preplavajo
 Sredozemlje, mogoče ostanejo na življenju
 Koga briga če ne?
 Iskali so
 Ampak njega
 Ne mene
 Dobili so
 In žalost in obup
 Vse tiste mejnike
 Ljudske bolečine
 Ne njihove
 Ne naše. Tuje.
 Vzela sem su fotoaparata.
 Dobili so tudi trenutek brezbržnosti
 Klinci so klinci
 Vsepovsod na Svetu enaki
 V igri.

NA MEJI (HARMICA)

(prevod avtorice)

Iskali so
 Smradu tistih
 Kateri silijo te ljudi
 Naprej... nekam
 Nemčija tek kot izgovor.
 Milje in milje da na silo preplavajo
 Sredozemlje, mogoče ostanejo na življenju
 Koga briga če ne?
 Iskali so
 Ampak njega
 Ne mene
 Dobili so
 In žalost in obup
 Vse tiste mejnike
 Ljudske bolečine
 Ne njihove
 Ne naše. Tuje.
 Vzela sem su fotoaparata.
 Dobili so tudi trenutek brezbržnosti
 Klinci so klinci
 Vsepovsod na Svetu enaki
 V igri.

ENESA MAHMIĆ

CRVENA EMA

Najdraži,
Vrijeme je za pečatiranje pasoša

I posmatranje neba
Pristiže ih hiljade
Na hiljade suvišnih
Naoružanih do zuba
Da obave posao
Koji moraju obaviti

1919. bila je očajna
U Piteru ljudi su crkavali od gladi
Jeli smo ptice i pacove

Anarhizam ne uništava zdravo tkivo
Nego parazitske izrasline što se hrane životnom esencijom društva!
Čisti zemlju od korova
Da ona konačno može dati zdrave plodove.
Anarhizam je jedina filozofija koja ljudskom biću donosi svijest o sebi.
Sloboda govora! Sloboda govora!
Sloboda govora? – oštro je odbrusio Vladimir Vladimirovič
Evo nas, ovdje, okruženi sa svih strana neprijateljima!
Šta mislite kada kažete sloboda govora?
Ne možete imati slobodu govora, ovo je revolucija!
Najdraži,
Topovi nad Kronštatom 16. marta 1921. godine
Nisu ubili samo mornare
Ubili su i moju vjeru da je naša borba
Početak kraja ovog nepravednog društva.

Kronsustanak?

Ne.

Revolucija je mrtva .

BLATUŠA

Žvjeli smo pored pruge
Na kojoj su ležali teretni vagoni
Iz prošlog stoljeća
Ostavljeni da skupljaju hrđu

Kučerci, skladišta, skretnice...
Svaki dan ista otupjela kretanja

Posmatrali smo nebo i njegove hirove
Oblake što plove preko mjeseca
Malene zvijezde
I oluje što se obrušavaju s visine
Biće bolje, biće bolje
Bogovi slušaju samo one koji se pokoravaju
Biće nešto
U zaboravljenoj zemlji nada je kruh bijednih

Isprepeletih tijela pušili smo cigarete
Gledajući kako dim lebdi po sobi
U svemu tome bilo je
Neke lijepe nepostojanosti
Svijet se sastoji od krhotina
U istu rijeku ne može se dva puta zagaziti.

DUENDE

Ostala sam da gledam
 Sve ono što gledam cijelog života
 Smogljivo nebo
 Starca koji se zainatio tamo dolje
 Prljave ulice i prost svijet
 I šta je drugo moglo da iznikne iz ovog đubreta
 Nego mi, galamdžije, pogleda lukavog i drskog
 Što podvijamo bojažljivo rep
 Kad nanjušimo opasnost
 Prazna priča, sitne pakosti
 I ništa više -
 Pustinja jalova i beskonačna
 Evociram predjele Sevilje-
 Uličnog svirač čiji su prsti srasli s gitarom
 Stare romanse kakve više ne mogu da se čuju
 Miris cvijetova kozje krvi
 Magia
 Kad otvorim oči
 Vidim
 Da sam još jedna biljka samo
 Iznikla na ovim obalama
 Između korova i kostiju.

POSLJEDNJI IRIZINA

Ja sam posljedni potomak plemena Irizina
 Zagledan u beskrajne stepe
 Sjećam se
 Bili smo nas dva prijatelja i jedan bezimeni mag
 Lovili smo dolinama noću
 Prije nego su moj narod zatvorili u krletku
 Tuge su urezale brazde ispod očiju
 I dani su postali male mrlje samoće
 Ostalo mi je ovo tijelo i izrezbarena figura
 U koju duvam ponekad
 Kao da ću udahnuti život
 Slabo se sjećam Sebe
 Nekad sam se ogledao u rijeci
 I pisao dnevnik na kori drveta
 Prva stranica ima pečat straha
 Ona se zaobilazi
 Druga pripada mudrosti
 Ponavlja se dugo
 Treća je ljubav
 Ona se nasluti
 Četvrta je prah
 Izbjegavamo da joj izgovorimo ime
 Sad vodim monologe sa smrću o kratkim vizijama ovih kostiju
 Druga obala je
 Blizu.

MOLITVA

U Siriji opet desetine mrtvih
Krv ubijenog djeteta sliva se na grudi majke

Humanost!
Jednakost!
Pravda!
Odjekuju riječi velike i isprazne
Poput izgubljenih horizonata

Sinoć su palili svijeće na trgovima Europe
Kad predaju odgovornost bogovima
Osjećaju se boljim ljudima

Bježim
Od kolektivnog ludila
Tvoja ruka na mom vratu
Zgražava obamrle prolaznike
Tvoji vlažni poljupci
Pale suhonjavu bibliotekarku
Što nas slijedi iza polica knjiga

Kad me prisloniš na zid Pretorske palate
Pogledam u nebo
I kažem:
„Bože, svako zaslužuje da bude ovako sretan.“

SENADA SMAJIĆ

DAVNO IZGUBLJENIM DJEČACIMA

izgubljenim dječacima s istoka
ne mogu poslati pjesmu o suncu
(iako znam adresu: rovova bb)
jer izgubljeni dječaci s istoka
iako ne bi smjeli biti
klaustrofobični
pate od zasljepljujućeg sjaja
a riječi zrače i kad su mračne
dok im se slamaju u pustim zjenicama
tik pedalj ispod stropa o koji se odbija jeka
sasvim beznačajnih glasovnih promjena
s doista suvišnim tumačenjem pojmova

izgubljenim dječacima s istoka
jako nedostaje razumijevanje meta-
fora, ne znaju tačno čemu služe
personifikacije, simboli, hiper-
bole, mada se svakodnevno susreću
s različitim oblicima stvaralaštva
dok u rovovima ćumurastim prstima
hrane mitske životinje drobeći stijene
kao ljuške i otkopavaju crne fenikse
koje će neko kupiti za dvije tri šnite il' škije
tek toliko, da u svom domu gleda
kako se svaki iskopani brzo otkravi
i vine u visine s toliko žara i miline
da sav sine samo tren prije blaženog
klonuća do nečuja pepeljastih krila

izgubljenim dječacima s istoka
 ne mogu poslati nijednu bajku za laku noć
 iako znam da im je uski prozor
 kroz koji se provlače
 iz jedne u drugu postojbinu tmine
 ipak dovoljno širok
 da bi se mogli provući silni junaci
 kad bi se odrekli debljoj korici
 i najmilijoj polici
 il' makar jednoj vili
 od toliko povezanih i doista
 odveć uvećanih stranica
 s pretjeranim opisom bajoslovnih bića
 iz prezasićenih priča
 jer sam naprosto i ja prestala vjerovati u čuda

izgubljenim dječacima s istoka
 ne smijem poslati čak nijednu odu
 posvećenu bogu, narodu, nadi, pravdi
 (iako znam sve o njihovoj prijekoju potrebi)
 jer se bojim da bi me mogli upitati
 o čemu, o kome to pjesma govori
 ha! pa daj, objasni:
 čime se mogu opravdati? smijem li poreći?

KOČIJAŠKA

moji udovi su kotači mrtvačkih kola
 u vražjoj koži
 prevozim nepokvarljive kosti
 s kostima se da živjeti
 srž sklizne niz jezik
 kad treba
 i meso se samo odvoji

samo s kostima se da preživjeti

meni su kosti
 glazbeni instrumenti
 božansko oružje
 i ofingeri
 za svakodnevno putovanje

ne volim peglanje
 tvrdim
 da sve što treba
 samo se istegne
 kad se pravilno objesi

VAŠAR

neke gospođe
koje me odavno ne vole
dolaze
kad god im se prohtije
i ne pitaju
mogu li, imam li, kako
i čime ih dočekati

naprosto banu
projure kroz dnevnu
uzdrmaju mi spavaću
svlače me i oblače
razvlače i same se
presvlače kako hoće
okreću, izokreću
mi ogledalo na psihi
i tako marširaju:

mone, nane, simone
baštovanke, tamničarke
otmjene rospije
kuharice...

te gospođe
koje odavno ne volim
ne mogu smisliti
nijedno normalno vrijeme
da mi mir ne poremete

banu kad im se prohtije
i ne pitaju smiju li
mogu li, imam li, kako
i čime ih dočekati

a kad odu samo blenem
u vašar koji mi ostave
da se ni u vlastitoj kući
(s)naći ne mogu

samo jedna
od svih mojih žena
u tvom muškom svijetu
ima posebno mjesto
za kružno heklanje
kojekakvih čednjaka
s toliko bogovskih ideja
koliko je i sv(i)jetla
na dnu zjenica
kojima prekriva
čatrnju one vode
kojoj se niko isti ne vrati
kad je jednom okusi

i ti si prvi
doista jedini
od svih muškaraca
u mom ženskom svijetu
koji joj ne tražiš
pa i ne vidiš
nikakvu grešku
već manu
svaku blagosiljaš k'o njivu, hranu

a meni tražiš
i dlaku u jajetu
samo da je možeš razvući
u sirat-ćupriju.

OSTALA SAM BEZ RIJEČI

kad mi je ćorava dika objasnila
 razliku između j'acusse, dnevnika
 lirike i nekog ozbiljnog djela
 uletjela sam u zlatnu ribicu
 u pravo vrijeme
 dok je još trajala pauza
 između drugog i trećeg dijela
 uvaženog festivala
 domaćih i inostranih jeremijada
 kojih sam ionako bila sita od postanka

prošla sam ispod vješalica
 pod vaservagom, k'o da ih nema
 diki sam dala kaput
 a ostalo nije bilo za vješanje
 jer sam smatrala
 da sam sasvim dovoljno
 i kulturno razgolićena

ali dok sam se provlačila do ćoška
 između pizza, lovačkih kobasica i sto-
 lica, svaka vlas mi se digla
 k'o indijska kobra
 kad sam u ogledalu uhvatila
 pogled jedne od gorgona
 s užasnim ljudskim ušima
 i još užasnijim jezikom
 na ukočenim usnama
 s toliko optužbe u očima
 k'o da sam bila upravo ja
 jedini krivac
 što ga nije pregrizla kad je zinula
 prije nego što se skamenila

i taman kad sam se spremila
 da joj sjebem sve po spisku
 shvatila sam
 da baš za takvu priliku
 i nisam prikladno obučena

MA-NE

ne smiješ mrtvima uzeti
 pravo na život
 jer će te grob izdati
 čim svijeća dogori

i jao tebi

živima smiješ uzeti sve
 osim prava na smrt jednog života
 jer dok živi mrtvaci hodaju
 ni grobari ne kopaju

i nema svijeće
 i nema tog groba
 koji će te izdati

ŽELJKO PEROVIĆ

OBRISI POLAZIŠTA

jutro s oblacima na dohvat, prekrivaju se
 sa sjećanjima na mjesta koja
 nikada nisi posjetio, uporno čeprkanje
 po hrpi ispisanih listova ponekad je
 beznadan ritual, a spasonosne sintagme
 odavno se okupljaju i
 u krošnjama drveća uokolo, naslanjaju se
 na žitne trepavice, prožete pramaterijom
 (potrebno ih je ponavljati
 dok ne postanu nijemi napjev)

NAPLAVINE

trske i dalje
 usavršavaju šuštanje, otvarajući prostor
 za daljine, pošumljene šumovima
 panonskog mora, utisak se razrasta
 u nadahnuće, volja se valja od ganjenosti
 do žara smrti i pupanja, zbranog
 u riječi koja nije riječ (ovaj je trenutak
 naplavljuje na tvoj jezik)

OBRISI IZTOČIŠČA

(avtorjev prevod)

jutro z oblaki na dotik, se prekrivajo
 s spomini na mesta, ki
 jih nikoli nisi obiskal, vztrajno
 brskanje po kupu popisanih listov
 je včasih brezupen ritual, odrešilne
 sintagme pa se od nekaj zbirajo
 tudi v krošnjah okrog, se naslanjajo
 na žitne trepalnice, prežarjene
 s prasnovjo (treba jih je ponavljati,
 dokler ne postanejo nemi napev)

NAPLAVINE

(avtorjev prevod)

trstike še vedno
 mojstrijo šuštenje, odpirajoč prostor
 za daljave, pogozdene s šumi
 panonskega morja, vtis se razrašča
 v navdih, volja se valja od ganjenosti
 do žara smrti in brstenja, zbranega
 v besedi, ki ni beseda (ta trenutek
 jo naplavlja na tvoj jezik)

LÚK

pogled ti zanosi u zaklonitu ulicu,
 u ovom su gradu stolovi stepenice
 u spiralnoj konstelaciji, vinski karakter
 teži prema rijeci s mirisom
 dalekih luka, pa hajdemo opet, kažeš,
 po sjevernoj obali, nas dva koji ne znamo
 kako diše more, šta raste
 iz jutarnjeg i večernjeg sumraka, čime
 početi sljedeći trenutak, rastvoren u meta-
 vezi, bez propitivanja šta je
 dodir nedodira, odsjaj u odsjaju, drhtaj
 zraka u očima, tko je zabetonirao
 razvaline rata, koliko je splavara
 kroz taj prolaz odlazilo ženama,
 ljubavnicama i vraćalo se - stoljećima
 razvriskana srca, riječju određena,
 u nju izopćena, njome zakrpljena da ti
 sada po luku mosta, s kojeg
 iz plavog voza za Toronto* maše
 Admiral Mahić, izmiče zov
 ne više tvoga grla, u njegov
 nikada završeni roman

*A. Mahić - nezavršeni roman *Plavi voz za Toronto*

LOK

(avtorjev prevod)

pogled ti zanaša k zamaknjeni ulici,
 v tem mestu so mize stopnice
 v spiralni konstelaciji, vinski značaj
 teži k reki z vonjem
 po daljnih pristaniščih, pa pojdiva spet,
 rečeš, po severni obali, ki ne veva, kako
 diha morje, kaj raste iz
 jutranje in večerne zarje, s čem začeti
 naslednji trenutek, razklenjen v meta-
 navezi, brez spraševanja, kaj je
 dotik nedotika, lesk v lesku, drhtljaj
 zraka v zrklih, kdo je zabetoniral
 raztrganine vojne, koliko splavarjev
 je skozi ta prehod hodilo k ženam,
 k ljubicam in nazaj - stoletja
 razvriskana srca, z besedo določena,
 vanjo izobčena, z njo zakrpana, da ti
 zdaj po loku mosta, s katerega
 iz modrega vlaka za Toronto* maha
 Admiral Mahić, uhaja klic
 ne več tvojega grla, v njegov
 nikoli končani roman

*A. Mahić - nedokončani roman *Plavi voz za Toronto / Modri vlak za Toronto*

PRIČA

(pod strehom)

u prepletu beskrajnih godova svijeta
 pitaš se o nestalnom tragu svojih pojila
 – sad si na dodirnici bez glasa, sad
 u škropilici jesenjih izmaglica, ritam
 se javi i blijedi, zatim u tkivima
 zatreperi drama polusvijetnog bespuća
 da i pod strehom na stanici, dok brojiš
 noćne vlakove, prebireš po rječnicima
 i tražiš znakove

KUĆA

u raspršenju zapada
 na ploči bočne vertikale kuće pred tobom
 tren se s trenom spaja, likovi lebde između
 sjene krova i stabla sa strane, misao
 se privija uz nemisao, tamo upadne
 u orbite zvjezdane veze, sve je klizavo
 u svemiru, sjetiš se šta je rekao
 Admiral neke noći u ovom gradu –
 donesem
 još nešto? konobarica se skoro saplete
 na odbljesku s Drave

ZGODBA

(pod nastreškom)

(avtorjev prevod)

v prepletu neskončnih letnic sveta
 se sprašuješ o nestalni sledi svojih pojil
 – zdaj si na dotikalnici brez glasa, zdaj
 v škropilnici jesenskega pršca, ritem
 se javi in odtava, potem v tkivih
 vztrepeta drama polsvetnega brezpotja,
 da še pod nastreškom postaje, ko šteješ
 nočne vlake, brskaš po slovarjih
 in iščeš znake

HIŠA

(avtorjev prevod)

v razpršenosti zahoda
 na plošči bočne vertikale hiše pred tabo
 se hip s hipom stika, liki lebdiijo izmed
 sence strehe in drevesa od strani, misel
 se zaleze k nemisli, tam se ujame
 v orbite zvezdne zveze, sve je klizavo
 u svemiru, spomniš se, kar je rekel
 Admiral neke noči v tem mestu –
 prinesem
 še kaj? se natakara skoraj spotakne
 na lesketu z Drave

JURE DRLJEPAN

SLIKA POSLIJE KIŠE

nisko nad obzorjem
tamo iznad jablana
probodeno nebo
i poderan rever
sinje-modroga
kaputa

pored uzburkane rijeke
kućice postrojene
bijelo okrečene
stoje
kraj istrošenog
puta

sa krošanja vjetar stresa
žučkaste kapljice
na skuštrano cvijeće
ispod razgranatog
sita

šipražje pred njivom
kupinom prepletено
kraj povaljane
pučine
žita

SLIKA PO DEŽJU

(avtorjev prevod)

nizko na obzorju
z vitkimi topoli
prebodeno nebo
in strgan rever
sinje-modrega
suknjiča

poleg razburkane reke
hišice postrojene
z apnom pobeljene
stoje
ob zdrsani
poti

veter iz krošenj stresa
rumenkaste kaplje
na skuštrano cvetje
pod sitom
vejevja

grmičevje pred njivo
z robidovjem prepletено
dremlje
ob pomečkani gladini
pšeničnih polj

KORAČATI UPOREDO

s one strane vremena
prema novome
početku
u beskonačnost njihanja
primarni sat
tiktaka
na sekundarnom zidu

kroz raster sunca
gledaš
u razroke oči
u otkucaje
sutrašnjice

s njima ćeš ponovo
koračati u koloni čekanja
uporedo
sa susjedovim cipelama
i pjevušiti himnu

stopala će ti
u moždane poljane
utisnuti neizbrisive tragove
prolaznosti

kirurzi vremena
obavit će
anatomsku obdukciju
preminule godine

zidnom će satu
zbog minute kašnjenja
propisati amputaciju
njihala

a njegove utege poslati
na bestežinsku terapiju spina
s kvantnim brojem
rađanja bozona

KORAKATI VŠTRIC
(avtorjev prevod)

z druge strani časa
proti novemu
začetku
v neskončnost nihanj
primarna ura
tiktaka
na sekundarni steni

skozi raster sonca
gledaš
v škilave oči
v tiktakanje
jutrišnjega dne

z njimi boš znova
korakal v koloni čakanja
vštric
s sosedovimi čevlji
in prepeval himno

stopala ti bodo
u možganske poljane
vtisnila
neizbrisne sledi
minljivosti

kirurgi časa
bodo opravili
anatomsko obdukcijo
preminulega leta

stenski uri bodo
zaradi minutne zamude
predpisali amputacijo
nihala

a njene uteži poslali
na breztežnostno
terapijo spina
s kvantnim številom
rojevanja bozona

CRVENO

lišće javora crveno šumi
krila maka na proplanku
crvene se
i riječi su poput
usana tvojih
crvene

crvena kraljevska ruža
pocrvenjelim oblacima
u nebo baca
bajke

crvene

nekako suviše dovršene
previše potpune
crvene
kao čulno tkanje
ljubavi

purpur zemlje pije
lokvice večeri
dok se ne preobrazi
u crven san
i poleti kao misao
putanjama zvjezdanim

uštapi pulsira
crveno
dok patuljasti likovi
vrbovih krošnji
žalobne krake
i odsjaj crvenila iz rijeke
oko nas ovijaju

crveni mjesec
crvene riječi
kroz ružičastu svilu neba
u ovu pjesmu
cijedi

RDEČE

(avtorjev prevod)

listi javorja rdeče šumijo
perutnice maka na jasi
so rdeče
tudi besede so
kakor tvoje ustnice
rdeče

rdeča kraljevska vrtnica
pordelim oblakom
pravljice
v nebo meče

rdeče

nekako preveč dovršeno
preveč popolno je
rdeče
čutno tkanje
ljubezni

škrlatna prst pije
lužice večera
dokler se ne preobrazi
v rdeč sen
in zleti kot
breztežna misel
po zvezdskih poteh
noči

ščip utripa
rdeče
ko škratovske podobe
v rakitju
ovijajo žalobne lovke
in odsev rdečila z reke
okrog naju

rdeča luna
rdeče besede
skozi rožnato svilo neba
rdeče sanje
v najino pesem
preceja

NA IZLETU

nedaleko od čamca
u solsticij zaboden
zub
izgladnjelog dabra
grickajući kraća
grančicu dana

kao kad ljubi
pogled se gubi u treptajima
i odbljescima
močvarnog pejzaža
(kopačkoga rita)

dok veslo bućka iza čamca
nasred pramca
vilin konjic slijeće
na ceker s jabukama

dok se nad izlomljenom
crtom obzorja
kao jaganjci odbjegli iz stada
igraju oblačići
visoko gore
ševe
klikću suncu

na drugoj strani
tamburicom dočekani
kutlačom podneva
iz velikog kotla
prijaznog domaćina
grabimo
papreni čobanac

i zahvalni sjedamo
u debelu hladovinu
opijenu mirisom
rascvjetalih bagremova

NA IZLETU

(avtorjev prevod)

nedaleč od čolna
u solsticij zaboden
zob
izstradanega bobra
glodajoč krajša
vejico dneva

kot če bi ljubil
pogled se izgubi v trepetih
in odsevih
močvirnega pejsaža
kopačkega rita

veslo pljuska za čolnom
a kačji pastir preletava
sredino premca
in se vsake toliko spusti
na cekar z jabolki

ko se nad zlomljeno
črto obzorja
kot jagenjčki
čredni ubežniki
igrajo oblački
visoko zgoraj
škrjančki
vzklikajo soncu

ob glasbi tamburic
na drugi strani
z zajemalko poldneva
iz velikega kotla
prijaznega gostitelja
zajemamo pikantni
pastirski golaž

in se zahvalni posedemo
v debelo senco
prepojeno z vonjem
cvetnih grozdov
s trni oboroženih
akacij

CVRKUT PROLJEĆA

iznebuha bijeli glas
brezovih gana
u prozirne krošnje
povjetarac zove

u nutrini krošanja
ptice cvrkutom
srce proljeća
vezu

u ozonskom ozračju
oblaka poslije kiše
oči pasu
livade nebeske
i iščekuju
kolorit duge

grozdovi glicinije
na rubu avlije
ljubičasto uzdišu

u damarima vinove loze
struje naboji
pupoljaka i mladica

raonici plodonosnog nadahnuća
paraju raspucanu kožu
čupavoga vrta
pa komad po komad
uzoranog neba
u brazde spuštaju

večer kao prelja
spreda sunčane niti
i sprema ih
u zavežljaj
do slijedećeg jutra

ŠČEBET POMLADI

(avtorjev prevod)

nenadoma beli glas
brezovih vej
v prozorne krošnje
vetrc kliče

v nedrju krošenj
ptice s ščebetom
vezejo prebodeno srce
pomladi

v ozonskem ozračju
oblakov po dežju
oči se pasejo
na nebeških livadah
in pričakujejo
barvitost mavric

grozdi glicinije
na robu dvorišča
vzdihujejo
vijolično

v ožilju vinske trte
pa krožijo naboji
popkov in brstov

lemeži plodovitega navdiha
parajo razpokano kožo
skuštranega vrta
in kos za kosom
zoranega neba
spuščajo v brazde

večer kot predica
vpreda sončeve niti
in jih spravlja
v sveženj
da se spočijejo
do naslednjega jutra

SEIKO ARAKI GERL

雨食って明日

黄緑色の麦の瞳がまっすぐ空に伸びる
新しい雨の声を聞き
乾いた土が目覚ます頃
友は東京のコンクリートの中
私はスロヴェニアの麦畑の前

箸を持つ白いご飯を食べる人々は
コンクリートの中で乾いていないか
水の変えられない花瓶のある部屋で
淀んだ空気のルーツを見つめ合っていないか
出口が来ないトンネルの中を
歩き疲れた人々の息が聞こえてくるよう

春の雨が頭に沁み込みはじめ
目に入り足を濡らす
見るともなく気がつけば
シロツメクサの孤児を探している
苦笑するものを見るおおばこ

見つかるかなあ
見つけたいなあ
いやいや見つかったらだめだよ

ブナの若木と肩を並べ
空に未来を語る
新しい雨を食べよう
大きな口を開け
ブナは両手を広げ
私達は今を食べ空に駆った

にゃーにゃーにゃーと
飼い主を出迎える猫に巻かれる

箸を持つ人が
この麦の子のような瞳に囲まれ
花瓶の水が変えられる部屋にいるように

雨食って過去に瘡蓋を張り
明日を待ち伏せして

POŽIRAM DEŽ ZA JUTRI

V času, ko žito steguje svoja rumeno zelena očesca pokončno v nebo
in se ob glasu novega dežja
zemlja prebuja iz sušnega spanca,
prijateljica v Tokiu ždi sredi betona,
pred mano v Sloveniji pa to žitno polje.

Se morda niso ljudje, ki s palčkami jedo beli riž,
že izsušili med vsem tistim betonom?
Mar niso v stanovanjih z vazami rož, ki jim niti vode ne menjajo več,
že predolgo zagledani v korenine postanega zraka?
Zdi se, kot da je slišati vzdihne ljudi,
ki omagujejo na poti skozi tunel brez izhoda.

Po glavi začutim, kako se vame začenja vpijati pomladni dež.
Polzi mi v oči in mi moči noge.
Čeprav nisem imela tega namena, opazim,
da med deteljico iščem tisto, ki je sirota.
Trpotec vidi, kako se smejim sama sebi.

Jo bom našla?
Prav rada bi jo našla.
Ampak ne, ne smem je najti!

Stopim ob bok mladi bukvi.
Dajva, najejva se novega dežja,
ki na nebu pripoveduje o prihodnosti!
Bukev odpre svoja velika usta
in na široko razpre roke.
Skupaj jeva ta trenutek in skupaj se zaženeva v nebo.

Mijav, mijav, mijav, se me ovije mačka,
ki pride pozdravit svojega gospodarja.

Da bi ljudje, ki jedo s palčkami,
lahko živeli obdani z očesci, kot so tile na poganjkih žita,
v stanovanjih z vazami rož, ki jim bodo spet menjali vodo,

požiram dež, ki celi rane preteklosti,
in v pripravljenosti čakam na jutri.

裂かれた大地

機体が高度を上げるにしたがい
 大地がその姿をおもむろに見せ始める
 広大な緑が広がり始めたかと思うと
 裂かれた大地のあちこちに広がる傷は
 ヒトの集落

雪の残る山々の麓に
 瘡蓋のような集落がぼつりぼつり
 山の麓から上までただらに続く
 剥がれた緑のそこここには穴
 山々が息をしている

気軽なスチュワーデスが
 飲み物のサービスに来る頃
 グラツ空港からフランクフルトへ
 一気に近づいた
 小さな湖があちこちに見える
 大地の傷を癒すには小さすぎる
 濁ったドナウ川が苦しむように
 S字にうねり茶色い
 剥がれた緑のそこここを
 よけるように流れている

フランクフルトに近づくほどに
 緑はいつの間にか僅かになり
 裂かれた大地ばかりとなった
 瘡蓋のように
 町はまばらな緑の中
 まるでパズルの一片一片のようで
 もう元の森の姿は
 誰の記憶にもない

散らばった緑の一片一片は
 繋がることまます
 全体を形づくること叶わず
 裂かれたまま
 千切られたように
 記憶を喪失していく

ヒトは大地を侵食し尽くしていた
 成層圏の雲がオブラートのように
 大地の傷を包もうとする

RAZPARANA ZEMLJA

Ko letalo vse bolj pridobiva na višini,
 začne tudi zemlja počasi razkrivati svojo podobo.
 Že se zdi, da se bo mogočno zelenje razširilo povsod naokrog,
 a se zdaj tu, zdaj tam prikažejo razprte rane razparane zemlje,
 naselja ljudi.

Ob vznožjih gora, na katerih še leži sneg,
 se zdijo naselja, posejana sem in tja, kot kraste.
 Med razredčenim zelenjem, ki se v zaplatah
 razteza od vznožja do vrha, so tu in tam luknje.
 Gore dihajo.

Ko začne stewardesa na svoj lahkotni način
 streči pijačo,
 je od letališča v Grazu minil komaj hip
 in že se bližamo Frankfurtu.
 Tu in tam je videti majhna jezera.
 Premajhna, da bi zemlji ozdravila rane.
 Motna Donava se trudoma vije
 v obliki črke S rjave barve.
 Teče sem in tja mimo razredčenega zelenja,
 kakor da se ga hoče ogniti.

Bližamo se Frankfurtu,
 ko v nekem trenutku ostane zelenja komaj še kaj,
 povsod samo še razparana zemlja.
 Mesta so podobna krastam
 med ubornimi ostanki zelenja.
 Vse je le še kot posamezni koščki sestavljanke;
 prvotne podobe gozda
 nima nihče več v spominu.

Raztresenim koščkom zelenja
 pohajajo moči, da se še kdaj povežejo,
 kopni upanje, da znova zgradijo celoto.
 Razdvojeni,
 kot da jih je kdo na drobno razsekal,
 izgubljajo svoj spomin.

Ljudje so razjedli zemljo, kolikor je šlo.
 Oblaki v stratosferi skušajo zdaj
 njene rane oviti v mehke ovoj.

雲這う

どこを捨ててきたのか
何を置いてきたのか
灰色の雲が低く空を這うその先に
何が流れているのか

天は閉じられて
硬質なものに変わり
地は果てもなく
広がるもののように見える

切り刻まれた大地よ
縦横無尽に走る
アスファルトに鉄道
大地を
山裾を
切り刻まれた
あらゆるものはヒトに盗まれ
もうすぐ山も穴になるだろう

おまえはどこを浮遊する
天と地の間か
閉じられた天の中か外か

見事なまでの逆様が
奇怪が
不幸が
数分後か
数時間後に
起こりそうな
黒く低くたれこめた雲の早さ

絶え間ない車が
枯葉をさかなでると
サラサラと翻って踊る

先を急ぐ車に電車
ピリオドの無い風
低く低く這う真っ黒な雲の
先の予感

バルカンの突風が
分厚い土ぼこりを
意志の上に吹きかけた

PLAZEČI SE OBLAK

Od kod se je prikradel?
Kateri kraj je zapustil?
Sivi oblak, ki se nizko plazi po nebu.
Kaj teče tam, kamor se je namenil?

Nebesni svod se je zaprl
in spremenil v trdo tvar.
Zemlja se v svoji širokosti
zdi kot neskončno prostranstvo.

Kako si razrezana, zemlja!
V nešteto smeri
se vijejo asfalt in železniški tiri
in v zemljo,
v vznožje gora
zasekujejo brazde.
Človek je opleni vse, kar je mogel,
še gore bodo morda kmalu samo še luknje.

Kje je prostor, po katerem pluješ?
Je to med zemljo in nebesnim svodom?
Je to zunaj ali znotraj zaprtega neba?

Slutiti je obet čudovitega preobrata
in nečesa srhljivega
in nečesa nesrečnega,
morda čez nekaj minut,
morda čez nekaj ur,
kolikor bo črnemu, nizko visečemu oblaku dopustila hitrost.

Neprekinjena vrsta avtomobilov
vzdiguje suho listje s tal,
da šumeče poplesuje naokrog.

Spredaj hiti avtomobil, za njim vlak,
veter brez pike na koncu.
Nizko, nizko se plazi črni oblak
naprej proti slutnjam.

Sunkovit veter z Balkana
je na gosto napihal zemeljski prah
po površini moje volje.

種

ぼくは闇の向こうに聞いてみた
 黒は何からできるのって
 黒はね猫の死骸と鳥のそれと魚のそれと
 牛や馬やヒトのそれさ
 えっ何種類？
 何種類ってありったけさ
 多ければ多いほど黒になる
 うーん

光ってどんな色？
 分からないわたしも
 互いに待つものでしかなかったぼくたち
 いつだったろう「わたしはいく」と
 聞こえたような気がしたけれど
 アレは飛び出したに違いない

無音の継続は大いなる待機
 どんなものにだって住みかは必要だ
 撒かれたのは月が落ちた晩
 だけど出発なんだ

臍の上を掌で温められた次の日が
 ぼくの番だった
 身構える間もなく
 ぼくは渴いた土の中に無様にも
 逆さまに落ちた

渴きが押し寄せて土を割ってくるのか
 湿りがくるのか
 ぼくはもう
 光を知ることができるかどうか
 崖つぶちなのかシロの鼻先なのか
 コンクリートの裂け目か

そんなこと知ったこっちゃない

はぐれたアレは瑠璃色が一番いいと言っていた
 どうせ聞いた話だ
 けれどぼくには瑠璃が何かも分からない
 ぼくたちは何にも見えないかわりに
 何でも聞くことができた

アレはきっと新種だったに違いない
 細く短い言葉は蜘蛛の巣のように
 あやふやだった
 名前を聞いたけど
 「えうだいもにあ」*とか
 「はっぶん」*とか
 「える」*か
 「ぐるく」*だったか

光など言い伝えてしか聞いた事がないのに
 胎動を願っていた頃
 夜には光の穴が見え
 昼には闇が色を成す
 群青の空の世界を夢見た

ぼくたちは何でも見ることができるようになるらしい
 けれど何も語ることはできないというから
 群青を体に残すしかない

生れさえすれば
 双葉のうちからと
 母が言っていたけれど
 子守唄のようにって
 光と黒と長い無音と月が落ちる晩のことを

SEME

Vprašal sem na ono stran temè:
 Iz česa je narejena črnina?
 Veš, črnina nastane iz trupel mačk in ptic in rib,
 pa krav in konj in ljudi.
 Čakaj! Koliko sestavin pa je v njej?
 Ah, koliko! Vse, kar jih je!
 Več ko jih je, bolj je črno.
 A-ja ...

Kakšne barve je svetloba?
 Tega niti sama nisem vedela.
 Tu smo si bili na istem: morali smo počakati.
 Le nekoč se nam je zazdelo,
 da slišimo nekoga reči: "Jaz zdaj grem!"
 A onega je bržkone kar pognalo ven.

Tišina trajanja oznanja veliko pričakovanje.
 Vsaka še najmanjša stvar potrebuje domovanje zase.
 Mene so posejali na večer, ko je luna zašla.
 A če je bil odhod, je bil odhod!

Naslednjega dne, ko me je dlan pogrela po popku,
 je bila vrsta na meni.
 Ni bilo časa, da bi se poravnal.
 V suho zemljo sem priletel z glavo naprej
 na najgrši možni način.

Ali bo zemljo razpokala suša?
 Bo prišla vlaga?
 Bom kdaj izvedel, kakšna je svetloba?
 Sem na robu prepada? Ali morda na Pikijevem smrčku?
 V razpoki betona?
 Kakor koli obrnem,
 zame je to zdaj deveta briga.

Oni, ki ga je odneslo, je govoril, da je najlepša barva temno modra.
 Najbrž je tako le slišal.
 A kaj sploh je temno modra, tega nisem vedel.
 Nihče od nas ni mogel ničesar videti.
 Vse smo lahko samo slišali.

Oni je bil gotovo seme nove sorte!
 Drobne, kratke besede so bile kot pajčevina,
 neulovljive.
 Slišal sem njegovo ime, a kaj je bilo:
 Eudaimonia?
 Happen?
 Heure morda?
 Ali Glück?

O svetlobi nisem nikoli slišal drugega kot govornice,
 a že ko sem prvič zahrepenel po vzklitju,
 sem v sanjah zagledal svet, kjer se ponoči odprejo razpoke svetlobe
 in podnevi temà dobi svojo barvo
 in se nad vsem dviga globoko modro nebo.

Pravijo, da bomo nekoč lahko vse videli.
 Toda takrat ne bomo mogli več govoriti.
 Preostane nam le, da temno modrino obdržimo v sebi.

Samo da se rodiš!
 Drugo pride, ko poženeš prva listka,
 mi je govorila mati.
 Kot da poje uspavanko
 o svetlobi in črnini in dolgi tišini in večeru, ko luna zaide ...

DRAGANA MAROŠEVIĆ

LAŽ

Sa brzim, kratkim koračićima trčkarala si pored glomazne, mračne žene. Tvoju sitnu, dečiju ručicu čvrsto je stišćala u svojoj gruboj, debeloj šapi. Na prstu leve ruke sramežljivo je sijao zlatni prsten, kojeg se skoro nije videlo od masnih naslaga. Žena je bila velika, u tvoji dečijim očima veoma velika, kao onaj džin Kiklop iz grčke mitologije. Tu bajku ti je prošlo veče pročitala sestra od tetke, Milica. I Milica je bila velika. Posećivala je već treći razred. Poznavala je sva slova ćirilice i latinice, a znala je i da računa. I ti si se sa svojih skromnih, pet godina učila prvih slova, zato što si htela da što pre sama čitaš, a ne da stalno nekoga moljakaš da ti čita. Mama baš i nije imala puno vremena, jer je morala da radi, dedu i baku priče baš i nisu puno interesovale. Baka je čak bila nepismena. Nikako nisi mogla da razumeš, kako to da u svojim čestitim godinama nije znala skoro nijedno slovo. Ali je zato kod nje uvek tako lepo mirisalo! Miris po kokošjoj supi, pečenom piletu i domaćoj štrudli rastezao se po čitavoj ulici. Štrudla sa višnjama, koju si obožavala! Njami! A dedu je uvek po-beđivala u tabli.

Ja, kako to boli! Debeloj ženi ljutito istragneš ruku iz čvrstog stiska i demonstrativno staneš. Svoj pocrveneo dlan nežno uljuljaš u drugoj ruci. Na svojoj crnoj kosi osetiš uznemireno disanje, smrdljivo po luku i ćevapima. Digneš namrgoden pogled i nađeš se okom u oko sa Kiklopom, koji ima dva oka i bubuljičav nos. Visoko natupirana kosa, u stilu Jovanke Broz, više liči na sračje gnezdo nego na modernu frizuru sudske činovnice. Tetka Mara je takođe sudska činovnica, ali ona uvek ima lepo urednu kosu, a obučena je u jednobojne svetle kostime. A tako lepo miriše! Ne po luku i ćevapima! I nikada ne nosi crni kostim, koji joj već puca po šavovima. Neki dan je sa mamom tako lepo razgovarala. Pozajmila joj je maramicu roza boje, zato što je mama imala suzne oči. Ne, nije plakala. Samo su je oči pekle, jer je napolju već bilo proleće, a sve tako cveta. A, da, toga dana ste šetale "Narodnom baštom". Mama je nešto pričala o tati. Šta već? Da ćete vas dve otputovati u neku drugu zemlju i da ga neko vreme nećeš videti. Pa dobro, ni sada ga ne viđaš baš često, ali je sa njim uvek tako lepo! Pogotovo kada te vodi na

točeni sladoled ili u poslastičarnicu na koljivo sa šlagom. Tamo te već svi znaju.

"Hoćeš li ti da se pomeriš, ili da zovem policiju?" čuješ jak, grleni glas pored svog maleno uva. Sa svom svojom dečijom snagom poskočiš u belim cipelicama. "Ne, ne idem! Hoću svoju mamu!" odgovoriš i stegneš ručice na grudima. Ljutito odmahneš glavom, tako da ti se crna kosa prospe po leđima i svoj namrgoden pogled zakoličiš u Kiklopine oče. Njen masni dlan već poleti prema tvom licu, kada začuješ poznati glas.

"Ja ću je odvesti u salu. Njen sam otac." Glas mu je smiren, skoro nečujan, ali toliko ostar, kao dedina brisa, sa kojom možeš da sečeš šta hoćeš, čak i ribama otvara stomake!

"Tata!" vikneš i potrčiš prema njemu. Sa prekratkim ručicama čvrsto zagrliš njegove noge. Presretna tražiš njegovo lice, koje je toliko visoko iznad tvoje glave. Kako je veliki, veći od Kiklopke! Podigne te sa jakim rukama i privije u svoj sigurni zagrljaj. Znaš, da će sada biti sve u redu. Iz daljine čuješ prilizavajuće gunđane Kiklopke, ali te to vim iše ne zanima. Sve će biti u redu. Ljuljaju te sigurne ruke, potražiti će te mamu i zajedno otići u novi stan, kojeg je mama dobila od preduzeća. Velik je, svetao i tako lepo miriše! Ne kao ona mala, mračna i vlažna sobica u kojoj tako jako kašlješ. I imat ćeš svoju sobu u kojoj će biti sve tvoje lutke. Nećeš više morati da jih deliš sa Marinkom. I ovako je skoro sve tvoje lutke pobacala sa desetog sprata solitera. Svo troje ćete zajedno večerati, šetati i hodati po snegu!

"Idi kod mame." čuješ očevo glas. Spusti te na pod. "Vidi, tamo je."

Na lice dobiješ najslađi poljubac. Poslednji put te stegne u svoj zagrljaj i svojim licem pomiluje tvoje. Nosić ti napuni miris "Briona", koji će te pratiti narednih 45 godina. Okrene se i dugačkim koracima odlazi sa sudske hodnika.

"NE! Tata, čekaj!" vikneš najjačim glasom svog dečijeg grla i potrčiš za njim. Tada te za ramena zgrabe majčine ruke i okrenu sebi. Želi da te stisne na svoje grudi, da ti obriše suze, da te digne u svoje naručje, da ti oduzme svu bol ovoga sveta!

"Dođi, Marija, idemo na sladoled. Na točeni. Šta kažeš? Dođi."

"Ne, neću! Idem tati! Pusti me! TATA, TATA! Molim te, vrati se!" Sa svom svojom dečijom snagom odguruješ majku, dok se ne izmoriš. Velika očeva silueta nestaje u magli suznih očiju nesretne devojčice.

“Marija! Marija!” razdrami te slabašan, skoro nečujan glas. Vruće čelo odmakneš sa stakla po kojem padaju debele kapi prolećne kiše. Po licu ti teku vrele suze, dok se prekrštenih ruke okreneš prema glasu, koji dolazi sa bolničkog kreveta. Dlanovima brzo obrišeš suze. Ne želiš, da te vidi kako plačeš. Dovoljno pati. Klekneš ka njenom krevetu i njenu mršavu, koštanu ruku uzmeš u svoje dlanove. Od nekud osetiš hladan vetrić, koji ti se ovija oko umornog tela. Hladnoća u sobi postaje jača.

“Tu sam, mama. Reci, šta bi? Jesi li žedna? Jel ti hladno? Da tražim još jedno ćebe?”

“Ne, ne. Dođi bliže”, jedva čujno progovara od zloćudne bolesti izmučena žena. Približiš se njezinom, skoro prozirnom licu. Pogledaš u napola zatvorene otvore, koji jedva podsećaju, da su tamo nekada bile vesele, tople oči. Kada majka progovori, u tebe dahne smrdljivi dah iz unutrašnjosti raspadljivih organa.

“Marija, oprosti. Molim te!”

“Šta da ti oprostim? U svim ovim godinama nikada me nisi uvredila, digla glas, kamoli udarila.”

“Lagala sam! Sećaš se onoga dana na sudu, kada je otac otišao?” škripljivi glas s teškoćom oblikuje razumne reči.

“Koji dan, mama? Kakav otac?” neverno ispituješ. “To su bili samo moji snovi. Pusti sada to. Štedi snagu, da se oporaviš!”

“Nisi sanjala. Otac je otišao, jer sam lagala na sudu. Hteo je da mi te uzme, zato sam rekla da nisi njegova.” Kada to čuješ, imaš osećaj da se gušiš, da ti je srce stalo! Nešto ogromno, poput velikog kamena, sedi ti na grudima i ne pušta ti da dišeš!

“Šta, šta si uradila? Lagala? Zašto, mama?” počneš da je ispituješ, čim zahvatiš malo vazduha. Glas ti je hrapav, grlo suvo, kao Sahara, a srce ti udara neverovatnom brzinom.

“Hteo je da ostaneš sa njim u Srbiji. Ja nisam više mogla da srećem njegovu ženu i kćeri. Želela sam da odem. Daleko. Ali nikada te ne bi ostavila. Tvoj otac je bio visoki funkcionar u Partiji, imao je moć. Zato sam lagala i otišle smo u Sloveniju. Ostalo znaš.”

Laž! Laž! Sve je bila laž! Nisi sanjala! I otac te voleo! Nije te ostavio. Lagali su njemu i tebi. Laž, koja je trebala da te štiti i prati skoro pola veka. Vlastita majka, koja te bezgranično volela i podržavala sa tom laži živela je skoro 50 godina. I šta sada?

“Oprosti! Potraži ga. Mislim, da će mu biti drago.” i pre nego si shvatala značenje majčinih reči, glava joj je omahnula na jastuk. Zatvorila je izmučene oči, stisak ruke popusti, na majčino lice leže spokojnost.

Posle pola veka njeno je telo ispustilo tovor laži a njena duša nađe mir.

MIOMIRA ŠEGINA

PRAH I BROKAT

U senci zavese iz brokata, dugo nedirnute, tanko pletivo. Najfinije ruke ne bi ga isplele, ni vile iz bajki, ni vješci, ne đavli. Ničeg u sobi do paukinje i njene nejake čeljadi – hvataju se majci za nožice, cepaju mrežu, a pre no popadaju u bezdan hvata ih spremno novim koncem. Ne da ih nikome, oni su njeni. Lovi za njih, diše za njih. Sunce je već bezbroj puta obišlo sve uglove prozora, ne obazirući se na čitljivi sat na zidu. Mreža je rasla, protezala se već celom dužinom karnise. Paučki su postajali pauci. Paukinja se hranila ponosom: svi jednako vešti i jaki, mirni i sabrani.

Zavesa od brokata zlatila se blede. Prah se odavna uhvatio zanju, bila je istrošena poput vremena. Seća se ona boljih dana i gospođe Sanele čija se punda dizala visoko nad tankim vratom, i njenog zvonkog glasa kad se vraćala iz šetnje u gradu. Svakidašnji pokret otvaranja vrata, kome je sledilo skidanje cipela i mantila, donosio je u sobu mirise i zvukove koje su zavese upijale gladno, bez cenzure. Bile su razapete na granici ovoga i onoga sveta. Taj unutrašnjio bio je njihov, poznat, a onaj, izvan prozora, gledale su kao obećanu priču. Zaveses su bile vojnici na ničijoj granici – straža pred nekim i nečim kojeg nikad nisu zaista sreli i videli većma su o tome sanjali i maštali. Zato je svako otvaranje prozora ili dolazak zvukova i mirisa izvana značilo buđenje iz sna i mrtvila u koje se pretvara i najlepša voda, ako je ne dotaknu vali. Sanela je, kasnije, kad se sat zaustavio, retko odlazila u šetnju i njen je glas postao tih. Stajala je uz prozor sa šoljicom čaja, gledala u njoj čas prošlost, čas budućnost. Okretala ih je kao karte, nikako da se odluči šta je bitnije: ono što je bilo, što će biti ili što jeste?! To „sad“ bilo je zanju neuhvatljivo ili se ona nije u njemu dobro snalazila pa ga je zato u širokom luku zaobilazila.

Na dnu zavese, s leve strane, nalazi se pečat crvene boje. Da li so to inicijali proizvođača ili vlasnice stana teško je reći, ali boja je ostala jednako crvena kao i prvog dana. Bio je Božić. Jelka u uglu, svetlucavi ukrasi, paketići u srebrnim papirima, sveće. Mirisalo je po kolačima i pečenju. Deca su nestrpljivo virila iza vrata dok je Sanela crvenim flumasterom na paketićima ispisivala njihova imena. Kad je pritisak na vratima popustio, sitne dečije nožice, pune radosti, opkolile su majku, ljubeći je i grleći. U opštoj gužvi niko nije primetio najmlađu od dece, sa velikim mašnjama i nemirnim očima, kako se, skrivena iza brokatnog zastora, raduje igrački koja nije bila njena. Zatopljena u otkrivanje tragova na ruci, nije čula svoje ime na prozivci za kolače. Kad ju je Sanela konačno našla, sa iscrtanim potočićima po ruci koji su izgledali kao krvave rane, skoro bi kriknula. Dete se uplašilo i počelo plakati kratkim jecajima. Majčini zagrljaj vratio joj je mir. Radost i svečanost praznika ništa više nije moglo odagnati. Na taj dan ostao je pečat na skupocenim zavesama ne da bi iko pomislio niti za tren da bi ga trebalo odstraniti.

Sat na zidu otkucao je jedan po ponoći. Marjan, Sanelin muž, patio je od besanice. Šta sve nije pokušao, da bi zaspa! Pio je mleko sa medom iako mu se od mleka povraćalo, rešavao ukrštene reči, igrao simultanke, jeo, pio, pušio, lovio ovce, ali ništa, baš ništa mu nije pomoglo u tom neravnopravnom boju između jave i sna. Sanela je uz njega postajala vse bleđa i nervoznija, njegove nemirne noći bile su uvod u još nemirnije dane. Deca su već odavna postali gosti u njihovom domu, dolazeći kao laste, da se ogreju i onda ponovo odu. Radovala se Sanela svakom njihovom cvrkutu, dodiru krila, žurila je da ih pogosti, da ih razveseli dok su je oni saletali kao cvet i ljubili joj ruke i kosu, uredno uvijenoj u punđu. Marjan je sedeo na svojoj fotelji, dremajući. Što mu je krala noć, vraćao mu je dan. Na svaki njihov smeh prenuo se iz sna i začuđeno zagledao oko sebe, kao da se pitao jesu li svi oni tu ili ih tek sanja? Sanela ih je morala umirivati iako bi najradije otišla sa njima i ostavila muža u

sobi, a tako nešto ličilo bi na izdaju. Zato je mrzela Marjana, koji nije bio u stanju da se budan raduje deci nego je drobio njihovo raspoloženje na sitne mrvice koje su se raspadale u prah pred njegovom sebičnom željom za spavanjem. Saneli se činilo da je time stavljao na probu njihovo poštovanje kao što na pola mrtav čovek očekuje da vreme stane i da se svi oko njega zamrznu, da zaborave na glad, žeđ i govor. Ali Marjan još

nije umirao, on se hranio tim prisiljenim znakovima pažnje jer je osećao da deca vole majku mnogo više no njega, ali i da ona voli njih više nego što je on u stanju da voli bilo koga. Bilo je u tome izvesno i neke sitne ljubomore zbog koje je u danima samoće sa Sanelom jedva da progovorio koju reč. Ona se najpre čudila njegovom raspoloženju, ničim izazvanim s njene strane, a vremenom je shvatila da je to kazna za radost koju su joj davala deca. Činilo mu se kao da je on zbog toga u gubitku i zatvarao se u svoju staračku sebičnost dok se njegova ljubav do nje nije pretvorila u suh cvet. Njeno strpljenje nije bilo bezgranično, videla je ona da se mora odreći tim retkim trenucima sreće da bi ostale duge mesece preživela sa što manje tišine. Uхватила se u zamku iz koje nije mogla pobeći. Spasila ju je smrt koja je došla po Marjana u neko kasno doba noći, kad se bezuspešno borio s nesanicom i popio više tableta nego što bi smio. Našla ga je u naslonjaču, sa penom koja mu je curila iz usta koja kao da su se smeškala nekoj dobroj šali. Bilo je to u vreme nekog od malih ratova bez smisla i kraja koje su vodili ljudi na Balkanu, kad se umiralo svaki dan, a sahranjivalo samo tada kad je nestajalo municije. Deset dana je Sanela čekala da je Marjan našao put do večnoga mira pa joj se činilo da će ona, prateći ga, prije stići do njega živa nego on mrtav. Smrt zna biti šaljivdija bez premca, u opštoj pometnji desila se zamena mrtvacu pa su tek na groblju uvideli da su Marjana sahranili na muslimanskom groblju, a tog drugog čoveka, Muju, dali u sanduk i opevali ga u kršćanskom duhu. Ko je prvi primetio grešku ne zna se, ali pogrebnički su morali trčati između dve paljbe da su izmenjali rajnike i na kraju ih sahranili kako priliči jednoj i drugoj veri. Zbog tog nesrećnog slučaja pričalo se o Marjanovoj smrti kao o šali koju je, eto, za kraj spremio svojoj deci i ženi, da ga pamte i po čemu dobrom i ne samo po njegovoj sebičnosti.

Sanela se nije bojala smrti ali joj je starost teško padala. Korak joj je postao nesiguran, pogled maglovit, misli komešave. Činilo joj se da drugi samo iz obzira ne primećuju da joj punđa stoji nakrivo, kao stub u Pizi i da joj ruke drhte dok prinosi šoljicu kafe ustima. Nije mogla da podnese svoju nemoć i sklanjala se od ljudi. Nije priznavala da joj samoća teško pada i da bi volela biti šćučurena u nekom uglu sobe sa puno dece, kao nekad. Samo da ih gleda, da se naslađuje njihovim osmesima i rečima koje su uvek značile više od onoga što je bilo izrečeno. Koliko puta je poželela da poviri u živote svoje dece koju je tako dobro

poznavala, a ujedno bila svesna da ne pripadaju samo njoj nego i prijateljima, učiteljima i svom šarolikom svetu izvan doma – tamo su bili drugačiji, ali taj pogled roditeljima je obično nedostupan. Sin, koji je bio u njenoj blizini tako miran, postajao je u školi pravi divljak, dok je bila ćerka, zbog koje je kuća odisala životom i nemirom, u školi prava bubica, učahurena u sebe kao leptir, nevidljiva. Svako od nas ima više lica koja sa godinama postaju brojnija – nije čudno da na kraju izgubimo ono svoje pravo lice koje tek susrećemo u trenutku smrti.

Sanela se počela plašiti ljudi na ulici, činilo joj se da je neko stalno prati i noću uzdiše uz nju na jastuku. Budila se sva mokra i prestravljena, sklanjala slike sa zidova – bila su to neka nova lica koja više nije poznavala. Deca su je posećivala i donosila joj voće ili gotove ručkove, ali ona se nećkala, kao da je neprestano sita iako joj je lice bilo sve mršavije. Brinula se zbog njihove brige, bežeći od istine i priznanja da nije više ona velika, jaka majka koja će ih uvek zaštititi i biti oslonac u životnim nedaćama. Njoj ne treba pomoć, dobro je, sve je u redu. Tako je bilo sve dok je nije najmlađa od dece odvela lekaru. Dijagnoza je bila jasna – demencija koja zahteva tretman. Saneli su se pobrkali dani i godine, sat nije odavna navijala, smatrajući da nikuda više ne mora stići. Strah i groza uhvatila su i nju i decu koja se s novom majkom nisu znala nositi. Nije htela njihovu pomoć, a oni je nisu mogli ostaviti samu. Odlučili su, za njeno dobro, da je smeste u dom. Tamo će imati društvo i negu, kuhanu hranu i red. Uhvaćeni u svakidašnji ritam i brigu o vlastitoj porodici, postali su zavarani obmanom da je to najviše što su mogli učiniti za dostojnu starost majke. Sanela se nije prituživala nad odlaskom u novu okolinu. Ništa nije zahtevala ili očekivala od svoje dece, razumela je to kao zakon prirode da stari daju, a mladi uzimaju. Nepažljiva reč njenog najdražeg sina, prekasno poslan poziv za doček Nove godine ili ko zna čime izazvano razočarenje srušili su branu koju je starica gradila ceo život – skinula je jednog trena sve obmane kojima se štitila od neprijatne istine i vratolomno skočila u ambis svoje ranjene duše. Njeni prsti držali su se za zadnje konce ovoga sveta i hvatali obrise onostranstva. Najmlađa od dece držala ju je u naručju, svoju veliku, hrabru majku koja joj se topila u rukama i nestajala joj pred očima, kao san. Je li to umiranje? Trgala se od vlastite nemoći beskrajno ljuta na sudbinu koja čini da veliki ljudi umiru sami i zapušteni. Kristus nije bio više izmišljeni

lik, on je slika i prilika krivice koju ljudi čine jedni drugima iz nehata i nerazumevanja života. Smrt nas suočava sa nama samima, sa našom sebičnošću ili širinom, tu nema sredine. Setila se starog japanskog običaja odlaska staraca u gore gde su sami dočekivali smrt. Možda je to bio tek mit, predstava o časnoj smrti koju su izmislili mladi da bi se oprali odgovornosti za stare? Još dugo posle smrti je Sanelin duh posećivao decu, milovao ih noću i smeškao se danju izrazom beskrajne dobrote. Taj osmeh ostao je utisnut nekim neobjašnjenim čudom u zavesu od brokata kao u mrtvački pokrov i niko od dece nije se usuđivao da bi ih promenili.

Vremenom je brokat izgubio sjaj, niti su se razredile, kroz njih je sve više pronicalo sunce i šuštao vetar. Paukovi su odavno odrasli, a njihov rad još je trajao. Paukinja im je pokazivala najtanja mesta na brokatu koje su krpali svojim nitima tako da više nije bilo jasno da li je zavesa iz brokata ili iz paukove mreže. Između svetla vani i unutra nije bilo više jasne granice: prah se ugradio u mrežu, a mreža u brokat, preuzimajući njegovu boju, a dajući mu svoju lakoću. Lahor, koji je ponekad prošetao sobom, hvatao se u zavesu kao dah pa se činilo da ona diše sa njim. Zavesa, koju su zbog njene težine nekad pomerali s posebnim prijemom i uz dužno poštovanje, izgledala je kao starica: njeno vreme je prošlo, kao što je prošlo vreme raskoši i visoke lepote. Sanelin lik nestao je i niko više nije dolazio da bi obrisao nakupljeni prah. Pauci su popravili i zadnje raspuke među nitima dok se paukinja zibala u paučinastoj kolevci, zadovoljna kao dete. Svetlost joj je uzimala vid, ali je osećala svoju veliku decu i njihovu brigu; znali su da će uskoro otići. Tanke niti mreže prenosile su poruke među njima, tu nije bilo laži ni pretvaranja. Kad je paukova napravila čahuru i zatvorila se u nju, pauci su je odneli u najtamniji kutak prozora i ... nastavili sa radom. Toliko posla ih je još čekalo.

MARIE-HÉLÈNE ESTÉOULE-EXEL

ICI

Ici, les romans finissent mal
 et les poètes meurent de faim
 Je rêve d'un mot sidéral
 Fin !
 " Ici, les pensées sont néant
 Et les conteurs hantent les peurs
 Je rêve d'un mot flamboyant
 Ferveur !
 " Ici, les chants sont des cris
 et la mélopée en chavire
 Je rêve d'un mot proscrit
 Lis !

LE BANDONÉON

Le bandonéon hurle son désespoir
 Il veut sortir de cette obscure salle
 Adios, il veut partir car ça lui fait trop mal

Mon coeur est au coeur du monde immonde
 là-bas où les femmes se dévergondent
 Au bras des hommes qui se penchent vers elles
 Avec des yeux aigus comme des scalpels

Là-bas les corps s'attirent puis se retirent
 La main sur les boutons de nacre soupire
 Et après une étreinte sans espoir
 Ils s'arrachent l'un à l'autre et s'ignorent dans le noir.

TU

(prevod avtorice)

Tu se romani slabo končujejo
 In pesniki od lakote umirajo
 Sanjam o zvezdni besedi
 Konec!

Tu so misli nič
 In pripovedovalci živijo v strahu
 Sanjam o besedi, ki gori
 Gorecnost

Tu so pesmi kriki
 In melodija tone
 Sanjam o prepovedni besedi
 Beri!

BANDONÉON

Bandonéon kriči svoj brezup
 Stopiti hoče iz te temne dvorane
 Adios, oditi hoče, ker ga preveč boli

Moje srce je v osrčju obstudnega sveta
 Tam, kjer se ženske izgublajo
 V objemu moških, ki se sklanjajo nadnje
 Z očmi ostrimi kot skalpel

Tam se telesa privijajo in potem odvrččaj
 Roka na bisernih gumbih drhti -
 Iz brezupnega objema se trgajo
 In se v temi izgublajo.

CE QUE DIT LE SERPENT

Ce que j'aime, c'est les mots
 Que je susurre dit le serpent
 Signe, sang, souris,
 Venin, vers, vipère,
 boa, cobra, python,
 anneaux, enserre, étouffe,
 Eve, Euridyce, Cléopâtre,
 Mais qui sont ces serpents qui sifflent sur vos têtes,
 sornettes
 J'aime les mots soyeux, sensuels,
 Satan, surnois, Sisyphe, souffre, souffle,
 mue, Méduse

Je n'aime pas du tout les pommes
 Je n'aime pas trop le Paradis

Ces mots, je me les glisse
 Sous ma langue fourchue
 Et ça fait un poème de serpent.

KAR REČE KAČA

Kar mi je vseč, so besede
 Ki jih šepetam, reče kača
 Znamenje, žaba, miš
 Gift, glista, gad,
 Boa, kobra, piton,
 Obroč, stiski, dušenje,
 Eva, Evridika, Kleopatra,
 Ampak kdo so te kače, ki sikajo nad vašimi glavami,
 Bedastoče
 Rada imam besede, svilene in senzualne
 Satan - zahrbeten, Sizif - trpeč, zadihan
 Meduza, se levi

Jabolk sploh ne maram
 Raja ne preveč

Te besede stisnem
 Pod svoj kačji jezik
 Iz njih nastaja kačja pesem.

AMOUR BILANGUE

De cet amour étrange, je suis si étonnée
de ce soleil à l'est
au rayon qui s'étend

Je peux m'interroger
de cet amour étrange
de l'énigme étrangère
aux sons si peu ouïs

Dans ma gorge
hésitante
j'arrondis les voyelles
je glisse la consonne
la voilà qui ronronne

Et je deviens bilangue
une fois
pour toute
mon monde dans le tien
ton monde dans le mien
A jamais enlacés.

LJUBEZEN DVOJEZIČNA

Preseneča me ta čudna ljubezen,
To sonce na vzhodu,
Kamor se žarek širi.

Lahko se sprašujem
o tej čudni ljubezni,
o tuji uganki
z neznanimi glasovi.

V svojem grlu
Oklevajoč
Zaokrožam samoglasnike
Potiskam soglasnike
Glej ga, kako grgra

In postanem dvojezična
Enkrat
Za vselej
Moj svet v tvojem
Tvoj svet v mojem
Za vedno objeta.

PETRA ALEKSIĆ

JUŽNI VETROVI

Jezde južni vetrovi
otvaraju latice ruža
dok leden severac
razbija se o zidove
kroz morske valove
kroz gorske grebene.

tisnulo i tiho lastavice mile
sa proletnim dahom
u pozdrav se vraćaju
želeći mir svoga samostana.
Jezde južni vetrovi
a ja čekam čekam.

MILAN ANIČIĆ

ALEN I USMJERAVANJE MISLI

/.../ Raspored soba u stanu bio je takav da je Alenova soba bila odmah do kuhinje na jednoj strani stana a na drugoj su bile sve ostale prostorije. Tako su vrata Alenove sobe bila sasvim do ulaza u kuhinju koja zbog svoje veličine nije ni imala vrata. Sve to je Alenu bilo u veliko zadovoljstvo. Kad god bi se kasno vratio iz grada mogao je mirno ulaziti u kuhinju i koristiti je a da nije ometao druge u ostalim sobama. Frižider je vesrdno još nekoliko godina brujao i drndao u kuhinji pored Alenove sobe i danju i noću. Tanka vrata Alenove sobe i svih ostalih novoizgrađenih blokova nisu bila baš dobar zvučni izolator. Drndanje frižidera se u Alenovu sobu čulo gotovo u punoj jačini. Ali Alenu to uopšte nije smetalo. Čak naprotiv, često je osjećao kako ga je taj zvuk prijatno uspavljivao. Kako bi mu uopšte mogao smetati kad je frižider često koristio za svoje zadovoljstvo a njegov zvuk ga podsjećao na prijatnost i svježinu hrane ili pića koje je često konzumirao. Ta ritmičnost i ujednačenost brujanja frižidera djelovala je na njega umirujuće i opuštajuće. Umirilo je i odagnalo njegove misli lagano ga uljuljkalo i odvelo u miran san da je često zbog toga spavao kao bebica.

Ako bi neko sada, trideset godina kasnije, podsjetio Alena na to i ocrtao mu taj zvuk koji je bio stalni pratilac u njegovoj sobi, on bi to ubjedljivo negirao. Naime taj zvuk je za njega bio nježan i lijep a nikako agresivan ili bučan kao ovaj sada o kome ćemo govoriti.

Sada smo u takođe novoizgrađenom i skoro elitnom ljubljanskom naselju Stožice BS4. Četiri četverospratna bloka u čijem okruženju je park sa fontanom. Alen je sada direktor i vlasnik preduzeća koje zastupa poznatog američkog giganta. Upravo je kupio stan tu u jednom od tih blokova da se ne bi morao svaki dan voziti iz Pirana gdje na periferiji grada ima kuću sa pogledom na more. Ovaj stan je kupio direktno od investitorske firme koja je blokove i izgradila i sada je bila i upravnik u tom naselju. Alenu se svidjela lokacija i lijepo nanovo izgrađen stan te park sa fontanom. Prozori tog njegovog stana bili su baš obrnuti prema parku i fontani. Međutim već u procesu kupovanja Alen je počesto upao u konflikt sa službenicima firme vlasnika i upravnika tog naselja. Nisu

se potpuno držali svih dogovora kod same kupoprodaje a tek kasnije oko upravljanja naselja bilo je puno nepravilnosti. Službenici su često, što je Alenu prilično smetalo, isticali kako je taj park sa fontanom nešto izuzetno i posebno i nešto što nema nijedno naselje u okolini. Prečesti sukobi sa službenicima, nepravilnosti pred kojima su često zatvorili oči učinili su da je Alen zamrzio i park i fontanu.

Problem je najednom postala baš fontana.

U okruženju blokova njeno šumenje se odjekom još i pojačavalo, toliko da je Alenu počelo jako smetati. Nije mogao dugo izdržati, morao se pritužiti upravniku. To je već postojeće nesuglasice sa upravnikom samo još pojačalo. Upravnik se branio da fontana uljepšava okolinu i čini je središtem čiste i uređene prirodne sredine. Alen je fontanu najednom shvatao kao mučenje. Od tog šuma ne može noću da spava, govorio je, ta tekuća voda ga neprestano podsjeća na otakanje i zbog toga je noću prisiljen po nekoliko puta odlaziti u toalet.

Službenici preduzeća upravnika naselja iako u punoj želji da pomognu nisu znali kako.

Alen je upotrijebio sva svoja poznanstva koja su bilo kako povezana sa vodećim u preduzeću upravnika da bi se našlo neko riješenje. Napisao je i peticiju. Dobio je potpise nekoliko stanara iz tog naselja, koje je takođe ubijedio da i njima zvuk fontane, zapravo, smeta.

Tako je posle dugog prepiranja i dogovaranja postignut kompromis. Fontana će se preko noći isklapati.

Šta znači usmjerenost misli i da je ona odlučujuća za naš odnos, da nisu okolnosti ono što usmjerava naš život nego mi baš tim ovladavanjem i usmjeravanjem svojih misli, Alen nije mogao znati. Da mu je to ko i pokušao objasniti i argumentovano dokazati Alan svejedno u to ne bi nikada povjerovao.

JOSIP BAČIĆ - SAVSKI

KAO DIJETE

slagati velike riječi – milovati
neopisive slutnje – letjeti u
bajkovitom prostoru pokušam
kao dijete sunčana pogleda

dogadajima nacrtam glave –
skočim za leptirom – pojedem
slatkiše – sakrijem se – zatajim
griješ – zaplačem – kad mi
oduzmu smijeh ...

u pijesku nacrtam strašila i ...
sasvim ih uništim ...

bez njih bi mogao živjeti svijet
i ja!

ČEP

moj monolog – glasno je razmišljanje
 ako me netko vidi – чује – слуша
 не слуша ... да некако празним свој
 потенцијал negotovanja ...

то ... све чеšће употребљавам када се у
 мом расуђивању сакупи тежи баласт ...
 и зато што нисам у правом смислу ријечи –
 fantast – имам и желим некакв ред

за те захвате користим своје performanse ...
 они ми заправо пружају у различитим
 ситуацијама најбоље »šanse« ... да ипак
 преживљавам све modernije seanse ...

posebno када се ради о brzinama života –
 potencirajućim до stupnja ludila ... jer
 како drugačije ustaviti svezremenski rep
 ако немаш за то ... odgovarajući ... čep?

SONJA CEKOVA STOJANOSKA

МОНОЛОГ СО ГЕНЕРАЛОТ

(Почит кон Томаж Шаламун)

Облечен во старец,
 (сè уште) со бунтовнички и провокативен дух,
 едноставно ја прекина играта.
 Меѓутоа тоа не ти беше во ред, тоа не беше ферплеј.
 Правилата на играта се всушност поинакви.
 Доколку си уморен, едноставно ќе одмориш
 и не си одиш туку така од песокта, среде игра.

Генерале Томаж,
 твојата војска ти салутира,
 па и борците на другиот брег,
 зад барата, зад планиите, зад перото.

Зашто ти си вода.
 Беше кокакола,
 беше текила,
 и никшичко пиво испи,
 Т'га за југ те прифати
 како почесен член
 на своето крунисано семејство.

Каде избега сега?
 Дали престана да играш со нас,
 зашто едноставно не можевме сите да те следиме?
 За тебе, тоа поправо беше секогаш предизвик!

Не се криј зад бандерата,
 не нй се смеј
 зад некоја грмушка –
 насекаде има некакви кучешки лајненца.

“О, мили мои пријатели,
па овде сум!” –
ни соопштуваш –
меѓутоа поезијата не е порака
зашто пораката би ја прочитале и би ја разбрале.

Блазе си ти,
нежно збрчкано
и полуќелаво волшебено момче!
Тебе секогаш ти е убаво
во твојот интензивен свет на сонови!

Зошто пеперутката беше поубава од гасеницата?!

А можеби сепак ќе го поканиш некого
на нова партија покер,
но, почekaј прво да ги научиме барем повеќето од главните
правила.
Тебе и онака сега не ти се брза повеќе.

MONOLOG Z GENERALOM (Poklon Tomažu Šalamunu)

Oblečen v starca,
(še) vedno uporniškega in provokativnega duha,
si enostavno prekinil igro.
Ampak to ni bilo v redu, to ni bil ferplej.
Pravila igre so vendar drugačna.
Če si utrujen, se preprosto spočiješ
in ne odideš kar tako iz peskovnika, sredi igre.

General Tomaž,
tvoja vojska ti salutira,
tudi bojavniki na drugem bregu,
onkraj luže, onkraj gora, onkraj peresa.

Ker ti si voda.
Bil si kokakola,
bil tekila,
nikšičko pivo si tudi spil,
T'ga za jug te je sprejela
za častnega člana
svoje kronane družine.

Kam si zdaj ušel?
Si se nehal igrati z nami,
ker ti preprosto nismo mogli vsi slediti?
To je bil zate vendar vedno izziv!

Ne skrivaj se za drogom,
ne smeј se nam
izza kakšnega grmovja –
povsod so kakšni pasji kakci.

„O, dragi moji prijatelji,
tu sem!”
nam sporočaš –
a поезija ni sporočilo,
ker sporočilo bi prebrali in ga razumeli.

Blagor se tebi,
rahlo nagubani
in na pol plešasti čudežni deček!
Vedno ti je lepo
v tvojem intenzivnem sanjskem свету!

Zakaj je že metulj lepši od gosence?!

No, morda pa koga le še povabiš
na novo partijo pokra,
a počakaj, da se naučimo prej vsaj večino glavnih pravil.
Tebi se zdaj itak ne mudi več.

MILOŠ ĐONOVIĆ

VOLJENOJ SUPRUZI

Ti nikada ne možeš otići
 ni zelena rijeka
 koja prolećem pomanita
 ni nebo plavo
 u kome se sunča
 oblak pun oblina
 nade
 nikuda bez mojih
 stijenja
 ostaješ sa mnom
 kada si nedaleko
 kada se suncas
 na moru
 ili voziš brzu
 limuzinu
 kada snivaš
 u blizini
 naših radosti
 crvena plava i još
 neka vedra boja
 se smjenjuje
 tvojim osmjesima
 nikuda bez
 Tebe.

Ljubljana, 7. srpnja 2003

BISERKA FILIPA KRALJIĆ

TVOJE ŽELJE

u zavjetrinu tvojih želja
 uronjavam
 dišem nečujno
 da in rastjeram
 svaku posebno odmotavam
 obrise brižno oblikujem
 u svakodnevnicu umjestim
 kriomice negujem
 na kraju se ipak
 oglušim

SUSRETI

sve naše susrete
 već smo na početku
 pokopali, zakasnili

izgubili smo ih
 bez da smo se susreli

DIJANA HARČEVIĆ ČATIĆ

JA USTVARI NE PIJEM ČAJ

Uradi nešto, čovječe!

Uzmi dva sata za sebe i umakni se.

Ne, ne možeš ni to. Ma daj nađi ta dva sata za sebe i odmakni se od buke, Od buke, pesina, kvazifilozofa, mesija, dobrih Samarićana i svih tih posljednih Mohikanaca.

Upiši se na boks, fitnes, diži utege, a ako ti nije stalo do bicepca i tricepsa bar bildaj ego.

To sad svi rade.

Izbaci nezadovoljstvo i gnjev.

Sve je bolje od toga da popiješ samo apaurin i izvrneš se ko konj i zaspeš.

Popij kamilicu ili onaj čaj od jasmína, što ono stoji u kuhinji na polici tačno 101 dan.

Ma ja ustvari ne pijem čajeve.

RICK HARSCH

SAN GIOVANNI E PAOLO PIAZZA: DEAD DOGES AND A HORSEMAN

/.../

This is where things got legendary. Bragadin met with the Turkish ‘general’, one Lala Mustafa, to surrender the keys to the city and iron out the mundane details of retreat. When they met--Bragadin escorted by hundreds of his men, yet vastly outnumbered--Lala Mustafa apparently for no good reason lost his mind, ordering Bragadin to his knees and slicing off one of his ears with a sword. He then had one of his minions eliminate the other ear as well as his nose. As he was taken away to a cell, all of his men were slaughtered. That’s quite a temper tantrum, which is more or less how it has been presented for centuries; those willing to provide Mustafa with the capacity for motive have done no better than to suppose he was simmering with rage over the unnecessary defense Bragadin had put up and the cost to his army. Likely, too, Lala probably during the siege received messages from Sultan Selim (the Sot) to the effect ‘What the hell’s taking so long,’ which would have reflected poorly on his military abilities. All accounts of this tantrum and what ensued seem to have derived from a single source—in the many I have read the details remain remarkably consistent for an event on one hot August day in 1571. But it was only recently that I came across a book the provided an addition and when I checked I noticed that the author, a certain David Abulafia, had cited a Turkish historian. The missing piece was that the Venezians were known to have in their custody 50 Moslem pilgrims, and when the fall of the city was imminent they were executed. Given the gruesome strife of war at that time, it seems unlikely Lala Mustafa would have been anything but glad the siege was finally over—he had seen nothing strikingly new in this latest battle. Nor is it any kind of argument that when the Turks took Nicosia they slaughtered hundreds or thousands of Christians. Slaughter upon victory was common to both sides and the details over the centuries make for delightful reading only for the most prurient. What is convincing is that these innocents were

pilgrims, and as holders of the Caliphate, the Ottomans would have taken their fate very seriously, being responsible for the Holy Lands and the safety of pilgrims.

So, for the moderately prurient, here is what further befell Marcantonio Bragadin, whom we speak of here because what's left of him is secreted in a niche in San Giovanni e Paolo:

After his mutilation, he was left to fester in his cell for twelve days, before he was finally brought to the feet of Lala Mustafa, who kindly offered this festering, fevered dying man the opportunity to convert in order to avoid further tortures. Happily for Lala, Bragadin refused. Happily, I say, because legend has it that the extraordinary Ottoman sappers had dug deep and vast beneath the grounds outside the walls of the city, and in an exchange between the two leaders at one point during the siege Bragadin swore that before it was all over Mustafa would be wearing the displaced earth on his back. So now that Bragadin was to remain a Christian, Mustafa had him, on his hands and knees, crawl up and down and all around with sacks of dirt on his back. After this bit of fun, Bragadin was hung from a yardarm down by the sea, where he was in reach of anyone who wanted to add to their insults flung rocks and stick slaps. Next, more traditionally, he was brought to a column, tied in a posture of hugging it; and he was vigorously flogged, whipped from his head down, succumbing (odd detail) when the lash reached his waist. Naturally, his head was then cut off and put on a pike, his body was quartered, and, because a proper war needs proper prizes, what was left of him was stuffed with something like straw and paraded around town on either a cow or a donkey (ah, the traumatic debate inherent in historical venture). Strangely, the head is no longer remarked upon, but the riding sack was taken as a gift to Selim and was later stolen by a dashing Venetian and brought back to la Serenissima and presented to Marcantonio Bragadin's brothers.

Much has been made of the cruelty of the Ottomans, often with a religious under or over tone. History suggests that cruelty on the part of combatants generally is restrained to comportment with the times. I know of no better illustration of this truism than the fate of Matija Gubec, who, just three years after Bragadin's cruel death, suffered similarly at the Catholic hands of Austrians. A Croat peasant, Gubec led

Croats and Slovenes in rebellion, and when captured was taken for his tortures to a square in Zagreb, where a red hot iron cross was squeezed onto his head, he was paraded about town on hands and knees while anyone with the right equipment in the crowd was allowed to snip at him with red hot iron pincers, and was at the end drawn and quartered. There appears to be little to no sacrilege attached to the borrowing of various measures of torture among the world religions.

As for the Venezians, their spirit rose the same summer they lost Cyprus when they came out victorious in the famous Battle of Lepanto, which though uplifting, historians now agree was of little value to the empire. A nastier man than any Venetian we know of, aforementioned psychopath Vasco da Gama, had wreaked sadistic havoc on India, and the obvious implications of the new route to the riches of Asia, though slow to reduce Venezia to capitulation, nevertheless heralded her decline. The 15th was her finest century, the height of her empire, from the last speech of Tommasino Mocenigo through a century of striving to keep her resources aimed toward the Adriatic, protected by men like Colleoni, yet producing their own seafaring greats like Pietro Mocenigo, they plied with vigor into that most eventful of centuries, the 15th, that was to witness the beginning of her decline.

VIDA HERGA

ŠUTNJA TIŠINE

Kamo odlaze
 očne kiše
 jesenje sive
 lualice
 razvratnice
 beskućnice
 vijugave krilatice
 orlove prijateljice

kamo odlaze
 sve ljubavi naše
 pustinjским vjetrovima
 zakovitlane
 u zrnca pijeska
 vatrom uklesane

kamo odlazi
 ime tvoje
 nikada glasno
 izgovoreno
 u šutnju tišine
 tajno upisano

SMIRAJ (HAIBUN)

Tiho i bezšumno tetura vrijeme; tu između naših očiju oblači trenutke koji se slažu u tišinu smiraja jednom zakovitlanih pustinjskih vjetrova, uznemirenih oceanskih valova, rotirajućih riječnih virova... tišinu koja nas razlijeva po mokrim zjenicama očiju i kao sazrelu laticu oplodjenog cvijeta odnosi u eterični zapis nekog drugog vremena.

tišina jutra
 areolom smiraja
 umata sjetu

Rodna Škrljevita
 valovito zeleni svijet jednom živućeg vremena
 danas mrtav s krvavim tragovima u očima

...

Iznad rijeke Sane i njenog Sanskog Mosta proteže se moja rodna Škrljevita. Nekada sočna, živuća, s rasplamsanom mladošću koja se, kako mi kaže majka, doticala malom usnom harmonikom i dobro skrivenim drhtećim grudima koje su, potajno šireći svoj erotični pjev, vukle zapaljena srca mladića u kilometre i kilometre duge tadašnje »noćne trekinge«. Bila su to vremena prela (večernjeg sjedenja u kući djevojke) i vremena, kada je mladić izabranu djevojku jednostavno ukrao i odveo u svoju kuću, da bi s njim živjela do kraja života!?

Danas su ostale samo uspomene. Nove se više ne stvaraju. Ljudi više nema. Neke je bijeda ili želja za boljim životom otjerala poslije drugog svjetskog rata, a onaj mali ostatak je protjerao zadnji rat. Trnje i visoka paprat, kao novi gospodari, obavijaju ruševine jednom sanjanih snova... i boreći se za svoj opstanak, prikrivaju zadnje tragove ljudskog postojanja na ovim prostorima.

ZDRAVKO KOKI KOKANOVIĆ

Idem po tankoj liniji,
putom kojim ide stih,
stihovi,
i sve što je lomljivo.

Iz petog stiha izbrisao sam srce,
i dodao humus da izraste ljubav,
lomljiva, slomljiva.

Život nije lomljiv,
mene lomi na kockice,
crte i crtice, na otkucaje srca,
rastresa u humus atome ljubavi.

PETRANKA KOSTADINOVA

Понекогаш, животот е неправеден и немилосрден и не' искушува до тој степен да помислиме :“зошто јас? Зошто мене? “ Но, никогаш не заборавај дека секој човек барем еднаш во животот се запрашал истото како и ти. Светот не е како во бајките. А зарем така ние пораснавме? Ние пораснавме со бајките. Со добрите луѓе и среќните краеве. Но, Никој нас не' научи на лошото. Понекогаш, луѓето се толку лоши, те искористуваат и те отфрлаат. Не можеш ни да се одбраниш. Понекогаш животот ни скратува многу права и задоволства кои искрено ги заслужуваме. Немојеш, на пример да кажеш мама . Колку би било полесно да е таа личност кои многумина ја викаат мама да е овде покрај мене, можеби многу работи би биле поинакви. Заедно би седеле на ливада, гледајќи ги ѕвездите, заедно да мечтаеме за среќен живот, но не... Ете, јас сум избраната. Избрана, да морам да поинам по еден многу поинаков животен пат. Пат кој морам јас сама да си го создадам, трнлив, но сепак само мој. Баба ми, многупати знае да каже „Ти си чедо, баритон во ова монотона околина“. Можеби е во право, не вела не. Но, моите принципи почнаа да се менуваат исто како и погледите кон животот. Животот е убав, луѓе. Преубав е, само зависи од која страна го гледаш, ако сенката ти е во прв план тогаш немаш што повеќе да бараш од самиот живот. Светлината на денот е таа поубава половина на драмската сцена. Многумина ќе се запрашаат како успеав да го научам сето тоа, истите тие луѓе кои гледајќи ме во очи ми велеа дека од мене човек неможе да излезе. Благодарна сум и на тие луѓе, а и на немилосрдниот живот што го проживеав. Да не бев тоа што бев, можеби немаше да научам како да живеам, каков може да биде човек без чувства и како може злобата да надвлее. А научив и како е да бидеш човек, како да го оправдаш твоето постоење како човечко суштество.

Израснав со баба ми.

Постојано се прашував зошто не сум како другите деца, зошто јас не можам да си играм на улица со останатите врстници? Зошто секогаш седев сама на училиште? Зошто моето секојдневие беше различно од останатите? Ја прашував баба ми, каде згрешив? Која е мојата грешка? Каква и чија казна одплаќам?

Немаше одговор. Секогаш молчеше, ми велеше дека ќе дознаам. Но, никогаш не дознав. Барем додека не наполнив осумнаесет години.

Беше триесет и први октомври.

Денот кога пред осумнаесет години сум се родила како русокосо, кафеавооко девојче. Ме родила жена која уште не сум ја видела, а исто и таа мене.

Тој ден се враќав од гимназија, не беше тмурен ден и совршено се совпаѓаше со моето расположение. Завршив порано и тргнав кон куќата, каде ме чекаше баба ми, но не толку рано. Вратата од малата куќа која јас и баба ми ја нарекувавме дом беше на пола отворена и слушнав познат глас. Тоа беше сестрата на баба ми, која одамна не била кај нас. Но, некоја непозната нота имаше во гласот на баба ми. Тоа беше страв и тага. Никогаш не сум ја видела баба ми како плаче или најмалку да се жали, но тој глас што го слушав од нејзината уста не личеше на неа. Претпоставував дека е нешто сериозно, се плашев само да не е некоја болест што би ја срушило, но останав смирено до вратата и слушав.

„...А таа стојќи зад вратата патем гушкајќи го малото букетче во себе, се спуштиназемја. По силното затварање нанадворешната врата сакаше да заплаче, но беше премногу мала за да разбере штосе случува. Секој втор ден го доживуваше сето тоа што други девојчиња не би го поднеле. Почна да плаче... но, во себе, тивко и неусетно.

А гласно и не можеше и да сакаше, не можеше. Секогаш кога ќе заплачеше гласно никој не ја слушаше, а со тоа болката беше уште поголема, така тивко си плачеша не ја слушне и разбере никој. Како најмало, најмило никој не ѝ обрнувашевнимание, одеше извалкана, земја и кал на лицето, јадеше сè што ќе најдеше.

Имаше еден велосипед за кој и јас не сум сигурна дали воопшто ѝ го купија или го најдоа од некаде. Со него го поминуваше целиот ден, се возеше ваму таму, со цел да не биде сведок на викање и расправање, а за ударање не, тоа никогаш.

„Зошто никогаш не би ме удриле?“ можеби се прашуваше малото.

ANTO KOVAČEVIĆ

TISUĆLJETNO USNULO CARSTVO

Još od desetog stoljeća Desnik, nešto kasnije Tesnec, Tessen, a od 18. rujna 1461.– Tešanj. Grad među brdima, uz riječicu Tešanjku. Sav od kamena. I sav u kamenu. Zbog toga vječan! I neprolazan!

Starost Tešnja teško se može mjeriti godinama, pa i stoljećima. Proteklo vrijeme u laganom hodu sve nas više udaljava od njegovih drevnih korijena. Velebnu utvrdu počeli su graditi Iliri, Rimljani nastavili, a gore, zaštićeni kamenim bedemima, stolovali su prvi usorski župani i banovi. Odmah po dolasku Turci su uočili strateški značaj već oblikovane utvrde te su joj vremenom dogradili zidove, kule, tunele, kapije i predvorja. Pridodali su cisternu i bunar za vodu, a memljivi kazamati služili su za neposlušne podanike. Početkom 17. stoljeća u podnožju čudesne akropole sazidana je Sahat-kula. Veličanstvena, četvrtasta, 18,5 m visoka. Decenijama je pokazivala tursko vrijeme, a od 1890. godine stigao je novi sat s europskim vremenom. Na zadovoljstvo Tešnjaka, on i danas služi svojoj svrsi.

Gornja čaršija je strogi centar grada. Ima samo jednu ulicu što se penje do padina kamenog zdanja. Ona prisiljava grad da ostane priljubljen uz obje strmine doline te se u sredini izdiže u izoliranu sjaju. Kaldrmisani krivudavi sokaci, niske kućice tipične bosanske gradnje, minareti džamija, živopisne narodne nošnje na skučenu prostoru tržnice, katolička crkva stisnuta granitnim stijenama, moćna gradina među oblacima kao da je jučer građena rukom današnjeg čovjeka. Tešanj je tisućljetno usnulo carstvo. Čarobna škrinja davnodavnih vremena, zalutala u sadašnjosti. A sadašnjost su rijetko lijepi sutoni i svitanja.

Prvo, dakle, suton. Proljećni suton u Tešnju. Dan polako uzmiče pred večernjom tamom. Noćne svjetiljke se u zanosu pale. Stvaraju čudesne prizore svuda oko nas. Koji sat kasnije i posljedni koraci utihnu u zamračenim sokacima. Grad blaženo uranja u san. Samuje u tišini. Onda se pojavi požutjeli mjesec. U trenu pozlati uzvišenu Krnja-kulu. Cijelu noć počiva na njezinom drvenom krovu. Pretvara se u nekrunisanog čuvara pospanoga grada. I tako sve do ranih jutarnjih sati. Mjesec blijedi i nestaje sa nebeskog svoda, a odmorne sunčeve zrake žure da razbude

usnuli grad. Lagano obasjavaju tešanjsku tvrđavu, začarani i usamljeni dvorac iz bajke. Ona se istog trena budi, raduje se suncu i širi svoje teške kamene ruke u zagrljaj teškom kamenom danu. Zelena mahovina na njezinim širokim plećima postaje još zelenija i bujnija. Svjetlucaju rosne kapi, blješte na prohladnom suncu. Budi se i stara Sahat-kula. Snažno otkucava jutarnji pozdrav žiteljima grada.

Ponekad oblaci sa suncem zaplove, predahnu na trenutak nad bedemima strmim. Onda kiša nježno i polako umije te stare uspavane bedeme. Vрати im svježinu i ljepotu. U neko doba dana proljetno sunce razgrne tmurne kišne oblake i iznova obasja drevni grad koji se kupa u moru svjetlosti. Doista, treba se tada naći u Tešnju. Uzeti parče darivane svjetlosti i zauvijek ponijeti sa sobom.

MARKO KREZIĆ

NK MARIBOR 12 PUT PRVAK
u Sloveniji 2015

Dok sam živio i radio u TAM-u.
Vikendom sam dolazio gledati Klub.
Mislio sam na svoju dragu mamu.
Još su me nazivali kolega i DRUG.

Navijao sam za NK Maribor živo.
Nije mi krivo što sam kupovao kartu.
Pri svakoj pobjedi ja sam uživo.
Svako se trudi pri svome zanatu.

Volio sam NK Maribor i kada gubi.
Sada mi već izvađeni neki h zubi.
Ljubičasta boja se nosi i ljubi.

Nisam za velike priredbe spreman.
NK Maribor veliki klub a ja vjeran drug.
Do dobre utakmice sam poželjan.

FRANJO MAGAŠ

IDEM V MALE DIVE

KATA - Mara! soseda! dober den !

MARA - Dober den !Pak kaj tak kričiš impak te čujem.

KATA - Soseda, nekaj bi te pitala?

MARA - (Mara sedi) Dej hodi nuter kaj boš ve tu med vrati visela. Sedi se malo ka bom leži spala.

KAT - A boš malo popazila na naš stan, moj Francek mi obečal da bo me ovu leto peljal v tople kraje. Je rekel, draga moja ženica, to leto si bila tak vredna, tak si čuda delala da si si zaslužila malo počitka. KATA - No, pak onda dojdem nuter.

MARA - Sedi se, se bomo malo spominale, si žejna, boš sok ali vino. Oj božek moj pa kaj si to tak dobroga napravila ti napravila i de si bila tak vredna. Nemaš nikšo živino, ne pesa ni mačka na vrto nemaš niti jedno šaloto, a puno drača, ne znam pak de si ti bila tak vredna, priznatati moram, da si se navek lepo oblačila, s piškom šmegala i z Gero kavico pila.

KATA - Je, moj Francek se z menom štima i rekel je, da mu je z menom jako lepo i zato me bo peljal na Majurko. Poznaš ti mojega Franceka

MARA: Poznam

KATA: On ima tak rad, da se ja lepo lepo blečem, znaš ti moram povedati kak sam si lepoga donjega veša kupila, pogledni ves je čipkani, da bo to videl moj Francek se ga nam mogla rešiti.

MARA - Je lefko bo tebe tvoj Francek peljal na Majurko, če pak je pokral pol društvenega magazina, samo Kata pazi se ka te nabo tvoj Francek tam stavil on pak si bo dopeljal kakšo lepo mlado črnko. I ne reče se Majurka, reče se Palma i Majurka ali tak nekak.

KATA - (Kata vstane) Soseda pa kak to govoriš ve ti je žal ka ti nemaš nikšega moškoga šteri bi i tebe kam peljal. Znaš kaj ? moškoga ti naboš našla v cirkvi ali tu doma. A kaj hodiš tolko vutu cirkvu, kaj hodiš gospodina gledat ali si tak joku sveta. Idi ti rajši na kakšo zabavo pak na izlete z penzioneri boš vidla kolko je tam moških šteri bi te šteli doli spraviti na hrbet, (pokaže v ravni položaj)ne vrag, da si nebi i ti našla takšega , pak malo se vredi hodiš kaj kakša stora mama. (usede se)

MARA - (Jezno) Ja se oblačim kak meni paše.Ve sam se zmislila kam ideš ti, v Palma i Maloru ideš ti. Znaš Kata, ja ti ve nabom mogla paziti stana i ja ti idem v tople kraje, idem ti i ja na Male Dive, ali na Velike Dive, e več sam pozabila kak se točno reče tam kam idem.

KATA - Ne reče se na Male Dive , reče se na Maldive. Pak dobro onda, če nebreš onda nebreš. Ja ti bom poslala razglednico iz Palme i Jurke. Mara a da ide tvoj eroplanom ?

MARA - Kakši eroplan! Pak ti ja ne dem z eroplanom, ja imam dosti časa, ja pem pešice.

KATA - Joj! Pak nebreš iti pešice to ti je jako davko, pak da boš došla vute Maldive. Če pak boš se jano išla pešice onda se moraš odmaj zutro rano odpraviti z doma, morti boš došla drugo leto na te Maldive. Onda mi pošlji razglednico. Ve idem dimo. Zbogom.

MARA - Joj, zakaj sam joj rekla, da ja pem na te Male Dive a niti ne znam de so te Dive. Kaj ona misli da sam ja hurma pak da bi išla stvarno pešice nate Dive, pak meni ni treba iti pešice ja vam ima beciklina i to športnoga. Ona bo meni govorila da hodim samo v cirkvu gospodina gledat. Mene bi štel jan lepi čovek, bo ona izda vidla, ne pozna ona Maro. Ve odmaj bom na vrata obesila cedulju i napisala dišla sam na Maldive. (Mara govori jezno) (Mara piše cedulju » Dišla sam v Male dive«) Božek, oprost mi ka sam se zlagala. (zazvoni telefon). Ve mi je izda samo telefon falil. Halo što je ?, mene ga ni doma sam dišla na Male dive. A to si ti Neža, Čekaj te bom dala na zvučnik.

ŠTEFKA MESARIĆ

KAK I NĚGDA

Kak i nĚgda me v
Međimurje vlečě
Dě si lastavica
pod strehom
gnezdo splečě,
dě mi Mura
tiho šepeče
dě trĕva dišěče
cvetjě preplěče.
Kak i nĚgda, me v
Međimurje vlečě

OLGA MOROZ

Горе-патріотам

Так довго добирала слів, чекала музу,
Життя текло крізь пальці, мов пісок...
А хтось, кому на жаль, бракує глужду,
Повз мене гонорово поспішив...
Але ж душа – не в вишиванці зовні,
Не в лозунгах, хай навіть і гучних,
Не в підлості, що серце трунком повнить,
Та світиться в очах твоїх пустих...
Нам випала така важка епоха!
Час думати, що сієш, бо пожнеш
Лиш ненависть – любові анітрохи,
А потім скажеш: Господи, я теж?

TANJA OCELIĆ

ČISTA ROMANTIKA

u zraku
kruži
miris »žafrana«

plameni u zjenicama
gore
tope zimu

tijela pucketaju
žedna
pjenušavog kristala

sijene po zidovima
plešu
vrući ples

spojene iskrom
trzaja
golog krika

pale strast
svjetlosti
u kaminu

IGLA U SRCU

Pronašla sam iglu u sijenu
sa ljubavnim koncem
u uho sljepo guram početak
a samo izvlačim njegov kraj

Sve moje ljubavi brže su od uboda

MIRJANA RAMPRE RAKO

PITANJA

Već treći dan
jedna ptica zlatno žutog repa,
po terasi se prošeta
gleda nas
i mi nju.
Vrisak oduševljenja
našeg petogodišnjeg sina,
ju ne preplaši.
Prozor je zatvoren
dolazi zima.
Mi se pitamo
gdje i kako smo,
kroz život,
postali ravnodušni
i izgubili
djetinje oduševljenje.
A sin se pita samo
je li joj hladno
i gdje spavat će
kad' dođe snijeg.

STRAH

Strah od stranaca, migranata, susjeda, bližnjih
 Strah od siromaštva, nezaposlenosti, bogatstva, rada
 Strah od raka, bolesti, liječenja, zdravlja
 Strah od mržnje, zavisti, ljubavi, dobrote
 Strah od klimatskih promjena,
 od potresa, poplava, katastrofa
 Strah od prirode, duha...
 Strah je mene od tebe
 i tebe od mene.
 Strah od vlastite sjene.

JORDAN STAVROV

Plamenu je majčin glas bio božji glas, uvek ga je bodrio, davao snagu da učini više od onog što može. Opet je dobio silnu moć da krene napred. Sada više ne korača stazama i kolskim putevima, sada on ide popreko, preko bregova i jaruga, preko kamenja i jedva se probija kroz gusto granje. Mora da prođe i preko očeve njive, gde je nekad žeo ječam noću, na mesečini, i na njivi spavao, dok ga ne probudi grmljavina na zapadnom nebu. Čudno, na toj neobičnoj maršruti, javi se ona devojčica. Na izvor je došla, kao i on, po vodu za žetvare. Njoj se tresu ruke, ne može vodu da naliže u stovne, on je nem, dva mlada stvora se razdvojiše bez reči i bez pogleda u oči. Ali čula se pesma ptica u šumi pored potoka. Sada je tišina, samo skoro nečujno se čuje žubor bistre vode. Na tom izvoru, posle sedam decenija, hladi svoje toplo i umorno lice, mokri usne. Prelazi preko njiva i livada, preko još jednog potočića i izađe na kolski put, kojim je nekada išao u susjedno selo na sedeljke. Gledao vrh brda, a nikad se nije gore popeo i pogledom zagrlio severno- zapadni deo sela, nikad! U svesti se uspomene kao lavine valjaju. Koliko je samo puta sa svog najdražeg brda pogledao u najviše brdo u selu. Prema jugu je brdo golo (pusto), a gordo, i zato ga voleo. Ta ljubav mu daje snagu da izdrži i izađe na vrh brda.

Pre nego što je stigao na sam vrh, uzdahnuo je i rekao: „Fantazijka slika!“ – prvi put je izgovorio ovu rečenicu. Zaslugom ove slike, opet ga je, kao nekad, obuzela radost života. On gleda izbliza Vlašku planinu, čuje šum reke Jerme; vidi Greben planinu i sve okolo sebe. Mesec mu se učini ponovo lep i jedini zaslužan za tu fantazijsku sliku, jer on stoji nad nama, nad zavičajem, na visini. Verovao je da ovakvo nešto pesnici nisu videli. Zato im je sa vrha brda uputio prekor:

„Pesnici, vi otkriste belu i hladnu krv statua gde struju kroz mirni kamen, ali ne uspeste da odete na Mesec i pogledate „odozgo“ moj divni zavičaj i mene, kako dižem glavu nagore i klanjam se tom nebeskom lepotanu u bližem beskraju. Jer, bez njega bi ove moje noći ostale gluve, tamne; i kako bi moj široki i razlistani orah bez mesečeve svetlosti i bez svoje senke izgledao? To su bile svetle (magijske) senke u mladosti.“

Zagledan u predele rodne, odjednom mu se učini da je sve na mesečini: i ona stada stoke, i đaci, koji putuju u školu, i žetvari (uz njega

žanje ona crnooka žetvarka, žanje i peva njemu), i otac je na mesečinom obasjanoj njivi, koji pozadi veže teške snopove raži, na livadi su umorni kosači, žedni, jedva čekaju da im unuci donesu hladnu vodu. Po mesečini se igra, peva, celiva, slave rođenja, venčanja... Ceo jedan život je na mesečini.

Plamen, obuzet tim mislima, otpoče da veruje da ga je Mesec omađijao, i da nije istina što pišu pisci i pesnici o iskrenoj ljubavi prema rodnoj grudi. Magija je to. Seo je na kamen i zadremao. Onda negde daleko odjekne pucanj iz puške.

Ko puca i na koga? Zar i tu se puca!

Na Greben planini lovci pucaju na divlje svinje...

Plamen mahnu rukom Vlačkoj planini pa se lagano spusti na kolski put, koji ga odvede do potoka. Samo malo niže, šum vode sa vodopada ga mami da ide nadole, ali on zna da se do njega dolazi okolo i samo danju. I to sme samo mlad i hrabar! Zato potraži staru stazu, koja vodi na njegov najmiliji izvor, njih je dvadesetak u selu. Sve je drugačije, pa i ona raskrsnica kolskih puteva gde joj je mahnuo rukom...

MILICA STEKOVIĆ

PRIŠTEŠK

Sličn je bil ganku
 ke un je na visoki hiši
 ku su szidali nad pivnicu
 ili nad štalum gori.
 Prištešk je bil gank na zemlji
 ograjen in vrata je imal
 i škeljku za vrata iz nutr zapriti,
 ali poda ni imal,
 po zemlji se je moralo hoditi.
 V prištešku na stolcu
 voda je v kanti stala
 u kutu metla i smetlišnica
 i pručka za kravu dojiti,
 to je moja babica na prištešku imala.
 Stala je v kutu škrinja drvena
 vu nji je šenica stala,
 a v pol škrinje, babica je melju imala.
 Kak su se ljudi na selu znali snajti,
 kobase su u papir zamotali
 hladnjače i vakuma ni bilo,
 kad su se posušile v šenicu su je dali.
 Nikdor si ni mislil
 da bi vu ti škrinji na prištešku
 kobase spravljene bile,
 na zraku je škrinja bila,
 a šenica je kobase zaštitila,
 da se ni kobasa preveć posušila.

ZORAN STOJISAVLJEVIĆ

URBANI SVIJET

Došla je
 iz provincije
 u taj urbani svijet
 Sve što je imala
 bilo je tijelo
 bijelo
 kao snijeg
 (Pro)davala ga je
 za dvadeset i pet

Njene noge su
 stajale
 ili korake brojale
 na hladnom betonu
 Zidovi zgrada
 šaporili su
 i spredali njenu samoću

Ostala joj je
 samo nada.

Da li je sama?
 Voli li?

Neki kažu da voli
 i vjeruje
 u ljubav velikoga grada

TAMO

Dok sunce na prozore
 kuca
 i prve ptice na ples
 zovu
 u mojoj glavi
 Ona
 divna
 najdivnija vjekovima

Njen kamen
 njena brda
 tamo gore
 Daleko a ipak blizu

Prelazio sam nevidljive
 mostove
 vodio neznane bitke
 bojeva
 zbog nje

Tamo kamen
 govori
 tamo imam
 nekog

Tamo negdje je
 i moj dom

KATICA ŠPIRANEC

PRIJATELJI

Putevima istim idu
 Koraci im skladni
 Ponekad srce skrene
 Zaželi na atu vatrenom
 Po livadama cvjetnim
 Za srećom jahati
 Udisati miris ljubavi
 I vlagom čežnje
 Umivati želje vruće
 A razum
 Zelena tratina mirna
 Mekoćom svojom
 Strpljivo čeka
 Da se srce
 Umorno od želja
 Vrati
 Utjehu da mu pruži
 Zagrljajem da ga
 Ohrabri

VELIMIR TURK

BOJANJE ILI

trava je opet bila
 u gustim očnjacima
 mijeh nesnosnog ukazivanja
 da bit će
 što ne bude

što to pišu kutnjaci
 po glavama maslačka
 bojanje ili
 sjećanje na miris nestalih močvara
 u krugovalima Klisa

sjekutićima slušam plan
 svih arhiva
 kao da je promjena anatomije
 bit ustroja s greškom u proizvodnji
 a jamstvo prava pričuva za kraljeve

grane, što gutaju taj dah
 mirišu na nesanicu uskotračnih tragova
 na nebeskom svodu
 a taj je ples niskih udaraca
 i kalup za život pod zvonom

istina je kao pijesak u pustinji
 zamrznutih igrokaza plavetnilo

PJESMA PRIRODE

kada pasem po zapuštenim ogradama u blizini vjeveričinog stana
budim svježinu na svakoj uzlaznoj zruci
a i srce mi je veće
i obzor širi

zato kada gutam obrisu vala za svakim brzacom
puštam ruke da obuhvate svaki miljokaz
vrbe ili stijene
da pjevaju pjesmu prirode

nedostaje mi taj ritam sklada
jer kada hodam po smjernicama
vremena i prostora
koji je sve manji, sve uži
i ja nestajem

VLADIMIR VEKIĆ

POŠTENJAČINE I DOBRIČINE

»Policija je imala u rukama spisak novčanica, ali je posumnjala u Padavičara, da taj spisak sadrži neke šifrirane podatke kojima se služe špijunske organizacije...«

»Kako je Kopač, ili netko drugi, došao do marki, kada nisu našli tragove krađe?«

»Možda je upotrebio kakvu čaroliju?«

»Zna se, ali to nije predmet moje ispovijedi, malkice je duža priča.«

»Kad si već spomenuo, poslušat ću. Sve se zna, a vlast slabo reagira, kaži tko je, i kako, izvršio krađu?«

»Bio je to Kopač, on je znao gdje Padavičar drži novac, a nije znao da ovaj vodi evidenciju. Njih su dvojica blizu jedan drugome. Kopač je napravio duplikat ključa Padavičareve kuće točno prema originalu. Svaki put, kada bi Padavičar otišao u posjet mladoj udovici Dinki, Kopač je to pratio. Neopažno bi se puteljkom provukao između vrtova i kroz dvorište ušao u Padavičarevu kuću. Zalihe novčanica bi se smanjivale za jednu, ili za tisuću maraka. Marke je uzimao iz sredine. Ne znajući što se događa, Padavičar bi pogledao zadnje podatke i na vrhu bi ostavio novčanicu od tisuću maraka.«

»Otkud ti ta ideja, da je Kopač falsificirao ključ? Tvoje pretpostavke, što li?«

»Dvije su indicije na to upućivale. Jednom prilikom, kad smo zajedno Padavičaru pružali pomoć, i ovaj došao k sebi, Kopač mu predade ključ s napomenom: 'Ključ ti je ispao, pobrini se da ga bolje čuvaš. Sada sam ga našao u blatu, tko zna hoće li se drugi put naći, pa ćeš morati mijenjati bravu.' Baš tako mu je rekao rekao Kopač, savjetnički i dobro namjerno. A Padavičar se bog zna kako uljudno zahvaljivao.«

»Kad je Kopač doživio prometnu nesreću i borio se da preživi, mucao je i preznojavao se, a bila je baš riječ o nekom ključu. Svi smo mislili da se radi o nekom ključu kola. Isljednik mu je pokazao ključ, a on je, nekako opušteniji, čisto veselo, nekoliko puta ponovio: 'Kljus, kljus, kljus!' Imao je neku želju da isljednika navede da se zainteresira za taj falsificirani ključ. Možda bi se i dokučilo što je htio, ali tog ključa kod njega nije bilo. On je zašutio, mučio se, mučio, i izdahnuo. Na samom tom

njegovom tužnom kraju nekako je, s velikim naporom, povezo i izustio, slovajući, te dvije riječi, P o d a k i k l j u s, što je upućivalo na Padavčev ključ. Inspektor Megre bi iskopao i iz kamenja istisnuo značaj tih riječi, jer je umirući ostavio osnov kojega je trebalo samo razraditi i povezati.«

»Nisam stručnjak, ali to bi se moglo prihvatiti!«

*

ROGATEC 1999.
(Odlomak)

RAMIZ VELAGIĆ

RAZIGRANE MISLI

U ukradenom djeliću vremena
Uspomena te nije izbrisala
Razlomi te
U razigrane misli
Negdje bez mene
Istrgnuta iz nečega
Poklanjaš mi pjesmu
Razbuđene žene
Za mene
Bila si sve
Što sam napisao

MILA VLAŠIĆ

KAO DIJETE PILA SAM
GROŽĐANU RADOST

gledala otkos
od sunca spržen klas

žeđan Kamen bjeli.

Nađem se tu
kad zamorena
tražim

srcu svome ljek.

HOČEŠ LI MI STIĆI USUSRET
PO STRMOM BRIJEGU

DOTRAJALI SU OVI DANI

moje oči sve nemirnije
sve dokle mi god
pogled može doprijeti.

Promatram na put
kojim bi morao
doći.

RADENKO VUČKOVAC

KAFANA

Otvorila se kafana
pokraj groblja
mrtvi došli
živih nigde nema
dobre mušterije
veseo gazda
crkva partija
vino rakija
na martvima visi meso
komadi najlona
u konobarici sise
kao dva balona
pije se ljeti zimi
kako će tek biti
kad dođu živi.

PREVOD PESMI TOMAŽA ŠALAMUNA

TOMAŽ ŠALAMUN: JELEN

Najstrašnejša skala, bela bela želja.
Voda, ki izviraš iz krvi.
Naj se mi oži oblika, naj mi zdrobi telo,
da bo vse v enem: žlindra, okostja, prgišče.

Piješ me, kot bi mi izdiral barvo duše.
Lokaš me, mušico v drobnem čolnu.
Razmazano glavo imam, čutim, kako so se
gore naredile, kako so se rodile zvezde.

Spodmaknil si mi svoje teme, tam stojim.
Poglej, v zraku. V tebi, ki si zdaj zlit in
moj. Zlate strehe se ukrivljajo pod nama,

pagodini listi. V ogromnih svilenih bonbonih
sem, nežen in trdoživ. Meglo ti potiskam v
sapo, sapo v božjo glavo v mojem vrtu, jelen.

JELEN

Prevod Senada Smajić

Najstrašnija stijena, bijela bijela želja.
Vodo, što izvireš iz krvi.
Nek' mi se oblik suzi, nek' mi tijelo zdrobi,
da sve bude u jednom: slitina, skelet, pregršt.

Piješ me kao da čupaš boju moje duše.
Ločeš me, mušicu u malom čamcu.
Imam razmazanu glavu, ćutim kako su se
gore stvorile, kako su se zvijezde rodile.

Izmaknuo si mi svoje tjeme, tamo stojim.
Gle, u zraku. U tebi, koji si sad uliven i
moj. Zlatne strehe se ukrivljuju pod nama,

pagodino lišće. U ogromnim svilenim bombonima
nježan sam i otporan. Maglu ti guram u
dah, dah u božju glavu u mojoj bašči, jelene.

TOMAŽ ŠALAMUN: SREČANJE S KUPKO

Zaletel sem se v Kupko.
Srečal sem ga na cesti.
Bil je samo Čeh, prasec,
že davno mrtev.

Povabil sem ga na kosilo
in ga ubil s klobukom.
Vse je pustil. Pojedel ni nič.

Že dvakrat mrtvemu sem mu rekel:
Razšarafi se, ne popusti in dihaj.
Lahko je dati tak nasvet mrtvemu človeku.

Veš, kaj sam opazil? Hitro jem.
Vse sem že doživel
in zdaj samo še ubijam.

V kanti za smeti bi namestil kolibo
iz stekla in jo napihnil.
Lesketala bi se.

Kanta za smeti bi morala biti
odprta, da bi se videlo.
Koliba iz stekla se je
utelesila kot moja druga opna.

Guncajo se mi kosti,
ker jih nekdo prerezuje z
žagicami za plombe.

SUSRET S KUPKOM

Prevod: Senada Smajić

Zaletio sam se u Kupka.
Sreo sam ga na cesti.
Bio je samo Čeh, svinja,
već odavno mrtav.

Pozvao sam ga na ručak
i ubio ga šeširom.
Sve je ostavio. Ništa nije pojeo.

Već dva puta mrtvom sam mu rekao:
Odšarafi se, ne zateži i diši.
Lako je dati takav savjet mrtvom čovjeku.

Znaš što sam primijetio? Brzo jedem.
Sve sam već doživio
i sada samo još ubijam.

U kanti za smeće namjestio bih kolibu
iz stakla i napuhao je.
Svjetlucala bi se.

Kanta za smeće bi morala biti
otvorena, da bi se vidjelo.
Koliba iz stakla se je
utjelovila kao moja druga opna.

Ljuljaju mi se kosti,
jer ih neko prerezuje
pilicama za plombe.

MEDNARODNI DAN MATERNEGA JEZIKA

KDO SO NAŠI SOSEDI?

Zakaj si je materni jezik zaslužil takšno pozornost, da so mu Združeni narodi dodelili poseben dan, 21. februar? Materni jezik je tisti, v katerem slišimo prve besede in jih tudi prvič izgovorimo. Za vsakogar pomenijo močno čustveno vez z materjo, a prek nje tudi vez s kulturo, tradicijo in vsem, kar človeka kasneje opredeli kot družbeno bitje. Koliko različnih govorjenih jezikov je na svetu, si jezikoslovci niso enotni: ocene so med 4.000 in 10.000, in pri tem narečja niso upoštevana. Vse materinščine, ne glede na število govorcev, so enakovredne in enako dragocene.

Pravica do materinščine je osnovna človekova pravica. Ob predpostavki, da k nam priseljeni prebivalci v domačem okolju še naprej »živijo« vsak v svoji materinščini, lahko torej sklepamo, da ob slovenščini, materinščini velike večine prebivalcev Slovenije, »živi« še več kot 50 drugih maternih jezikov. Migracije so značilnost našega časa, ljudje se v času krize selijo trebuchom za kruhom – nekateri odhajajo, drugi pa prihajajo. Pomislimo, koliko maternih jezikov ta čas potuje čez meje v vseh smereh! V Sloveniji so najpogostejši materni jeziki, poleg slovenščine, jeziki nekdanjih jugoslovanskih republik, potem madžarščina, italijanščina, romščina in nemščina.

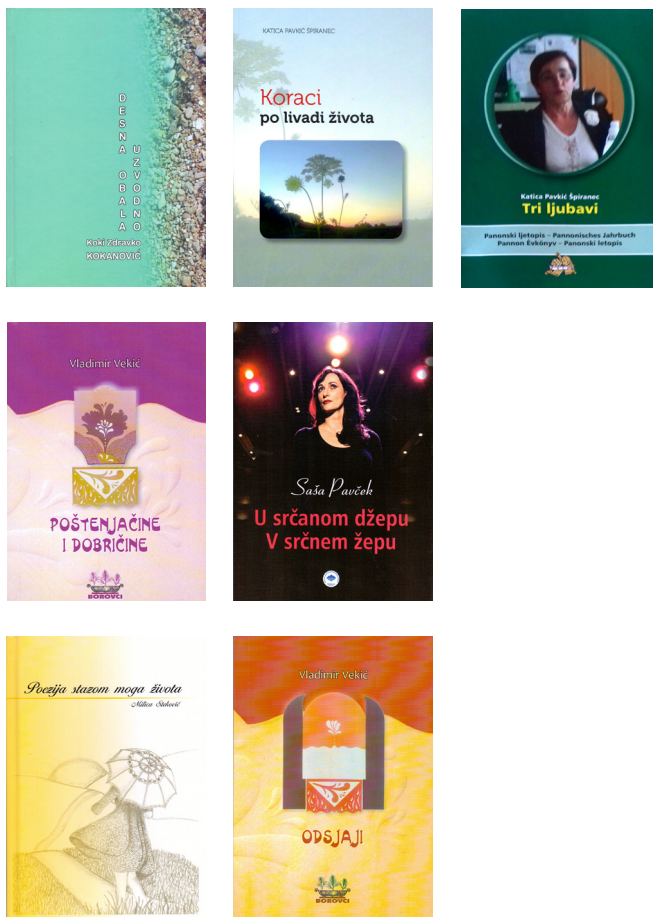
Ob dnevu maternega jezika je JSKD, drugo leto zapovrstjo, povabil avtorje, živeče v Sloveniji, k branju besedil v svojem maternem jeziku. Slišali smo bosanski, hrvaški, madžarski, ukrajinski, srbski in makedonski jezik. Prispevke (poezijo in prozo) so brale avtorice in avtorji, ki jim je Slovenija postala drugi dom, kar pomeni, da jih veliko zelo dobro govori slovenski jezik, nekateri v njem tudi pišejo oziroma prevajajo. Tokrat so se predstavili Nataša Kupljenik, Miomira Šegina, Katica Špiranec, Sonja Cekova Stojanoska, Olga Moroz, Zlatko Kraljić, Zdravko Kokanović – Koki, Milan Aničić, Marko Krezić, Senada Smajić, Jure Drljepan, Zsuzsa Balog in Enesa Mahmić. Zakaj je pomembno ohranjati stik z maternim jezikom? Predvsem zato, ker ima vsak jezik svoje posebnosti, melodijo, ritem in pomen, ki ga je težko v popolnosti prenesti v drug jezik. Tega

se gotovo najbolj zavedajo prevajalci, a tudi bralci, ki prisegajo na besedila v originalnih jezikih. Srečanje je tokrat potekalo v Centru za poezijo Tomaža Šalamuna. To je bil razlog, da smo poleg ostalega slišali prevod njegove pesmi Jelen v bosanskem jeziku, ki ga je pripravila Senada Smajić, Sonja Cekovska Stojanoska pa mu je posvetila pesem v slovenščini.

Branja so bila uvod v državno srečanje Sosed tvojega brega, namenjeno avtoricam in avtorjem, ki bivajo v Sloveniji, pišejo pa v svojem maternem jeziku (ne v slovenščini). Letošnje srečanje bo v Lenartu. Za več informacij in prijave si oglejte povezavo: www.jskd.si/literatura/prireditve.

Miomira Šegina

NOVE KNJIGE

JURE DRLJEPAN

1. ZDRAVKO KOKANOVIĆ KOKI MARIBOR, PROFESOR LIKOVNE VZGOJE

Njegova nova knjiga v letu 2016 je bila zbirka pesmi z naslovom »Desna obala uzvodno«. Založnik je Hrvaško književno društvo, recenzenta pa sta bila Snežana Aleksić Stanojlović in Viktor Radun Teon.

Viktor Radun Teon je v svoji recenziji med drugim zapisal: »V jedru Kokijeve zbirke je tematiziranje dualnosti kot dveh aspektov ali izhodišč opazovanja sveta v katerem živimo. To je zgodba o dveh bregovih reke, levega in desnega, dveh njenih tokov, po vodi navzgor in navzdol. Prežet z dualnostjo kot temeljem vesoljne igre ustvarjanja in razčlenjevanja, pesnik to svoje dualistično izhodišče gravira v samo formo zbirke. Ko govori o temeljni razliki med pesnikovim in bralčevim položajem, on privablja dualnost izbire, dualnost aspektov razumevanja poezije.

Kadar začena svojo poezijo iz te dualnosti in inicira sebe kot pesnika dualnosti, ki pa zanesljivo stremi k združevanju, Kokanović tudi vizualno ustvarja vtis razcepljenosti, fizično ločujoč verze na dve jasno ločeni koloni, z leve in z desne strani, ki zdaj združuje zdaj znova ločuje in ustvarja vtis dinamičnosti igre. Pesnik na ta način uvaja pisano poetsko besedo v magijo ritmike in glasbe, oživlja in pelje svoje verze po neki le njemu znani dinamiki in pred nami odpira še četrto plast pomenov. Poraja se občutek, da besede dihajo v svojem čudežnem ritmu, ki nam ga subtilno vsiljuje avtor: one se neustrašno zaletijo, potem naglo odnehajo, izginejo v predahu predstavljenem breznu, ki ga mora oko preskočiti, da se bi lahko nadaljevale ali znova rodile v novem nizu besed na desni margini strani. V vsej svoji kompleksnosti, Kokijeva poezija se nam odkriva kot popolna vizualna, simbolična, multimedialna in interdisciplinarna predstava.«

2. KATICA ŠPIRANEC

“KORACI PO LIVADI ŽIVOTA”

“KORACI PO LIVADI ŽIVOTA” naslov je druge knjige avtorice Katice Pavkić Špiranec iz Grosupljega. Gre za kratko prozo. V prvem delu knjige so avtobiografske zgodbe in zgodbe povezane z avtoričino rojstno Slavonijo. Drugi del vsebuje eseje o delu neslovenskih kulturnih društev v Ljubljani. Največ jih je o aktivnostih hrvaških kulturnih društev.

Skozi svoja doživetja le-teh avtorica govori o prizadevanju Hrvatov in tudi drugih narodov iz nekdanje skupne države, da tudi v novi domovini ohranijo svoj jezik, kulturo in nacionalno identiteto. Hkrati se ustvarjalno vključujejo v slovenske kulturne tokove in bogatijo kulturo obeh narodov.

Mr. Dževad Kučukalić je v recenziji med drugim zapisal: »Pripovedke in novele Katice Pavkić Špiranec nimajo tiste z dialogi izrisane dramske forme klasičnih povesti, imajo pa svojo fabulo, svoj začetek, zaplet in razplet. Prav vse zgodbe so spomini na pripovedovanja, ki jih je poslušala v otroštvu, videla, doživela in so se ji tako dolgo in neizbrisno zapisale v spomin, da jih prenaša tako emotivno, narativno, elegično, melanholično, s toliko prepričljivih opisov oseb, krajev, okolja, karakterjev, da jih lahko doživljamo kot realne, kot bi se dogajale na slikarskem platnu ali na filmskem traku nekega igranega ali dokumentarnega filma.

Toliko nostalgije, hrepenenja in ljubezni do Slavonije in Save je zgoščeno v vsaki s poetičnimi opisi podani zgodbi, da se bralec, navaden človek, popolnoma vživi v boleče, pogosto tudi tragične usode ljudi, s katerimi sta se usoda in življenje grdo poigrala.«

“TRI LJUBAVI”

“TRI LJUBAVI” je druga zbirka poezije Katice Pavkić Špiranec in njena tretja knjiga.

Izšla je maja letos v mestu Pinkovac/Guettenbach na Gradiščanskem. Založnik je bil Panonski inštitut. Gre za edicijo Panonskega letopisa oziroma biblioteko “Hrvatski pisci u svijetu”, v kateri je to sedma izdana knjiga.

V predgovoru te zbirke je Sanja Vulić iz Zagreba med drugim zapisala: »Naslov Tri ljubezni te pesniške zbirke Katice Špiranec, hrvaške pesnice iz Grosuplja u Sloveniji, korespondira s tremi tematskimi sklopi, ki so posvečeni trem avtoričinim ljubeznim, to pa so ljubezen do matične domovine Hrvaške, ljubezen do rojstnega kraja v ravni Slavoniji v Vzhodni Hrvaški in ljubezen do njej ljubih oseb. Izseljencem prve generacije, med katere sodi tudi Katica Špiranec, nostalgija po domovini neredko je ozko vezana na nostalgijo po idili zgodnje mladosti in otroštva. Večina ljudi je to življenjsko obdobje preživela pod okriljem varnosti roditeljskega doma in brezskrbne mladosti, za vedno shranjene v spominih.

Zaveda se velikih sprememb v socialnem statusu mnogih ljudi in iz temelja spremenjenem odnosu do materialnega in duhovnega, ki so se zgodile v zadnjih desetletjih.

.....

Pesnica se zaveda, da vrnitev v preteklost ni možna in da je njen sedanji dom v Sloveniji, zemlji v kateri živi celotno njeno potomstvo, ki Slovenijo ima za svojo domovino.

.....

Po estetskih kriterijih je v tej zbirki najboljši tretji tematski sklop “Kad duša ljubavlju zamiriše”, še posebej izstopajo pesmi, ki so poetski usmerjene na prežetost človeškega duha in duše z naravo, pa tudi z vesoljem.«

Z objavo te zbirke je v Biblioteki Panonskoga letopisa “Hrvatski pisci u svijetu” prvič s svojo poezijo predstavljena pesnica iz Slovenije.

3. VLADIMIR VEKIĆ

Rogatec, letnik 1925, amortizirani železničar
Založba Borovci iz Ilirske Bistrice je izdala še eno Vekićevo knjigo - zbirko zgodb v hrvaškem jeziku z naslovom »Poštenjačine i dobričine«.

V predgovoru je Ismet Bekrić med drugim zapisal:

»V Vekićeve zgodbe »trka« in vstopa vsakodnevno življenje, ki pulsira tudi na železniških kolodvorih, na katerih se srečujemo in razhajamo, prihajamo in odhajamo, za nami pa ostajajo koščki dogodkov in usod, ki jih pisatelj ne »lovi« le s sluhom in z očesom, ampak še bolj s srcem in z razumevanjem, ustvarjajoč pisan mozaik. Tukaj življenje ni eno ali drugo temveč eno in drugo; ni zgrajeno samo iz ene barve ampak iz večjih nians. Ljudje niso dobri ali zli, pošteni ali nepošteni; oni so čudežna mešanica dobrega in slabega, poštenja in prevar. Pisatelj jih tudi pokaže v tej luči znotraj zgodb, toda vedno poskuša svoje junake, svoje like presvetliti, soočiti jih z njihovimi manami in napačnimi ravnanji, da bi na koncu vendarle bili bolj pošteni in dobri.«

4. SAŠA PAVČEK

»U srčanom džepu / V srčnem žepu« (dvojezično)
Založnik: Društvo Slovencev Republike Srpske »Triglav« Banja Luka
Igralka in dramaturginja Saša Pavček v prevodu Željka Perovića bralcem odgrinja zastor gledališča: spoznavamo igralko v trenutku samospraševanja, skozi s humorjem prežetega protagonista v komediji »Al' en al' dva« kot tudi skozi utrip srca pesniške duše predane ljubezni.

O poeziji Saše Pavček je Peter Kolšek zapisal: »Skoraj vsaka pesem v tej knjigi premore zgodbo. Lahko so kratke in lapidarne, z dogodkom, ki ima v sebi pol sveta, lahko pa so tudi obsežne pesmi z epsko-dramsko zasnovo, zgradbo in priostreno emotivno streho, kakšna je na primer Srce izrezano. In to v jeziku, ki ne išče artizma saj mu je umetniška večšina kar dana. Pravzaprav gre za jezik, ki podaja strasten dialog z ljubljenim, z ljubeznijo in tudi s pesnico samo. Dialog, ki se skuša dokopati do tistega notranje izpolnjenega položaja, v katerem se vse uglašuje v skladje/protislovja, kajti le tako se je mogoče suvereno družiti in pogovarjati z ljubeznijo, kakor se z njo družijo in pogovarja Saša Pavček.«

5. MILICA STEKOVIC

Avtorica je rojena 28. januarja 1946. leta v Podbrežju pri Ozlju na Hrvaškem. Po končani obrtni šoli je delala kot krojačica. Sedaj živi v Metliki.

“POEZIJA STAZOM MOGA ŽIVOTA” je četrta knjiga Milice Steković (samozaložba, 2015). Gre za precej obsežno zbirko (več kot 110 pesmi) napisano v narečju, ki se govori v rojstnem kraju pesnice (Ozalj na Hrvaškem). Pesmi obravnavajo obdobje od zgodnje mladosti do današnjih dni in opisujejo predmete, rastline, številne podrobnosti iz življenja in narave ter različne šege povezane z rojstnim krajem in z življenjem ljudi v njem. Glede na številne opise konkretnih oseb, oblačil, navad in opravil iz avtoričinega otroštva in mladosti, lahko se bi reklo, da pesmi imajo večji etnološki in faktografski kot literarni pomen. Za avtorico so to sicer zelo pomembne teme in osebe zasidrane v njenih globokih spominih na otroštvo in mladost in tem spominom je večinoma vse podrejeno.

“POEZIJA V OBJEMU BABICE IN VNUKINJE” je peta knjiga Milice Steković (samozaložba, 2016), v kateri pesnica na papir izliva utrinke iz svojega težkega življenja. Ta pesniška zbirka je napisana v slovenščini, ki je Miličin drugi jezik, s katerim živi večji del življenja.

V spremni besedi je Branka Klarić med drugim napisala: »Pesniška zbirka Poezija v objemu babice in vnukinje v kateri svoje pesmi objavlja ta babica in vnukinja, odraža pisateljčino globoko čustvovanje v ljubezni ter neizmerno žalost ob osebnih izgubah v življenju. Poseben odnos ima do narave in njenih pojavov, izraža pa ogorčenje nad uničevanjem njenih dobrin in lepot.

...

Ob vsem naštetem pesnica kljub svojim zrelim letom najde čas tudi za sodelovanje v različnih človekoljubnih akcijah, predvsem pa je vedno pripravljena pomagati sočloveku.

Milico ovire in zapreke v življenju niso omajale, da se ne bi borila in ustvarjala naprej.«

5	Uvodne besede, Jadranka Matić Zupančič	66	Dragana Marošević
8	Vsi naši sosedi v letu 2017	69	Miomira Šegina
	IZBRANI AVTORJI 2017	74	Marie-Hélène Estéoule-Exel
10	Zlatko Kraljić	80	Sodelujoči avtorji in avtorice 2017
18	Nataša Kupljenik	122	Prevod pesmi Tomaža Šalamuna
28	Enesa Mahmić	126	Mednarodni dan maternega jezika, Miomira Šegina
33	Senada Smajić	129	Nove knjige, Jure Drljepan
40	Željko Perović		
46	Jure Drljepan		
56	Seiko Araki Gerl		

PARALELE 21, 2017

Literarna revija za vprašanja kulture manjšinskih avtorjev,
ki živijo v Sloveniji

Izdal

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti

Zanj

mag. Marko Repnik

Uredili

Jadranka Matić Zupančič in Barbara Rigler

Uredniški odbor

Jure Drljepan, Neda Galijaš, Miomira Šegina

Izbor besedil v letu 2017

Jadranka Matić Zupančič

Naslovnica

Meta Wraber

Prelom in oblikovanje

Miha in Andrej Perčič

Naslov uredništva

PARALELE, MENTOR, JSKD RS,

Štefanova 5, 1000 Ljubljana,

mentor@jskd.si, www.jskd.si

ISSN 1318-5063

Ljubljana, avgust 2017

